

Worte & Lu

Nr. 2 ◻ ◻ ◻ ◻ ◻ ◻ ◻ 1925

„Kristuse ja koguduse eest“

E. Usklikkude Noorte (Uskudewaheline) C. E. Liit.

Juhataja: K. L. Marley — Tallinn, Kotsepu tn. 6—2
Kirjatoimetaja: J. Peipmann—Tallinn, Allika tn. 5—6
Laekahoidja: A. Pitkjaan — Tallinn, Looe tn. 12—9
„Noorte Elu“ — toimet. aadr.: Tallinn, Iisraeli tn. 12—6
„ „ — talituse „ „ Luise tn. 11
„ „ — kirjad „ „ Postkast nr. 284.

„Noorte Elu“

maksab aastas:

liht paberil postiga . 130 mk., postita , 120 mk.
heal „ „ 200 „ „ 190 „
Wälismaale liht paberil 180 „ heal paberil 250 „

KÕIGILE C. E. LIIKMETELE!

Kawatsetud rajariikide (Soome, Poola, Leedu, Läti ja Eesti) C. E. konverents peetakse 14.—17. märtsini 1925. Riia linnas. Sõit Tallinnast Riiga ja tagasi **1600—1800 mk.** On lootust saada ühispassi, siis tuleks igal sõitjal passi eest ainult **100 mk.** maksta. Läti konsulaat on lootust annud, et wiisa saame hinnata.

Korter saab Riias olema kõigil prii, ülespidamise eest tuleb igal ühel ise hoolitseda. Lõunat võib saada odawa hinnaga.

Wäljasõit Tallinnast **13. märtsil, kell 6 pärast lõunat** — Riias 14. märtsi hommikul. Soowitaw oleks, et iga ühing saadaks ühe esitaja, iseäranis peaks seda tegema **linna ühingud.**

Kes kaasa sõita soowivad teatagu oma nimi, isanimi, sündimise aeg, elukutse ja kodakõndsus wiibimata liidu kirjatoimetajale! Liidu juhataja.

Ümberpöörmise puhul.

Ikka ja ikka jälle on ette pandud noorte ümberpöörnute poolt Jumala koguduste juhtidele see küsimus: „Mispärast pean ma seda ja seda maha panema? Ma ei näe selles mingisugust pattu?“

Esimeseks ei ole see mitte õige külg asjale lähenemiseks, kuna küsimust oleks pidanud üles pandama, mitte: „Kas see on kahjulik?“ waid „kas see on kasulik?“

Kui alati tarwitatakse niisugust järjekorda, oleks mitmed inimesed raskeist hingelistest wõitlustest hoitud. Teised jälle on kahjuks taewa teelt ära libisenud ja nende usulaew

on hukkunud selle läbi, et nad tõsiste asjadega mängima hakkasid, siis kui nad kõik muu oleksid pidanud jätma ja Jumalat ja oma kaasinimesi teenima, kelledele nad oleksid wõinud õnnistuseks olla ja kord taewas kuulda: „tule, sa hea ja ustaw sulane.“

Kui waenlane üht Kristuse sõjameest ägedate wõitluste läbi ei ole saanud omale kahjutuks teha, siis katsub ta tiingimata teisel teel, ja ükski muu asi ei ole nii palju wõinud tööd rikkuda ja wõitlejaid langemisele wiia, kui kiusatus järele anda neis asjuis, mis küll lubatawad on, kuid mitte kasulikud.

Ristiinimene.

Noor sõber, sinu ees seisab küsimus: Mida arwad sa „ristiinimese“ nimest? Oled ehk isegi selle nime kandja? Kas kannad seda nime kaastundlikult? On ta sulle austamiswääriline, mida kõik inimesed peaksid püüdma, et saada selle läbi omas elus ülemale, s. o. lahti saada kaduwa asja orjusest ja püha elu omandada, mis on hukkaminematu ja igawene.

Mõttele, mis tähendab ristiinimene! Pühade kaaskodanikud ja Jumala omad Eew. 2 : 19. Jumala abimehed 1. Kor. 3 : 9. Jumala preestrid

ja kuningad Ilmut. 1 : 6. Kristuse ustawad sõjamehed 2. Tim. 2 : 3. Ristiinimene tähendab sedasama, mis Jeesuse jüngerigi. Kuuled sa oma õpetaja Jeesuse sõna, kas elad tema õpetuse järele (Joh. 13 : 35). On sul tema nime pärast kannatada; armastad sa Teda? Ole aus, wasta enesele nendele küsimustele, waata, mis on sus ja otsusta! see toob sulle kasu, igawest kasu: Kaalat. 6 : 7, 8. Ära ole kui walelik! Ilm. 21 : 6.

SISU: Keda usaldada? P. Sink, lk. 23. Parandaw arm. Viebahni j. Joh. S., lk. 26. Jää kindlaks (luuletus) M. Krimm, lk. 27. Kaswatustöö. A. Sildos'e kõne, lk. 29. 1. Moosese raamatu ülewaade. Sgroggie j. G. T., lk. 31. * * *, Helmi Kappet lk. 33. Juubal. H. v. Rederni j. O. W., lk. 34. Assiisi Franz. H. v. Rederni j. Sarow, järg, lk. 35. Ilmawaate nurk: Seitse suurt maailma usku. K. L. Marley, lk. 36. Mõndasugust, lk. 38. Kodumaa teated, lk. 38. Wälismaa teateid, lk. 39. Kõigile usklikkudele laulukooridele, lk. 39. C. E.-laste piibli lugemise teemaraamat, lk. 39. Kuulutusi, lk. 40. Kaane pilt: Tallinna waade. A. Freimani üleswõte. Pildid tekstis: Usalda Jeesust, kes sind võib aidata. R. Leinweber, lk. 25. Torm merel, lk. 33.

Noorte Elu

Gesti Üsfliffude Noorte C. E. Liidu hääleandja

Nr. 2

Viies aastakäik

1925

Keda usaldada?

P. Siin.

gapäewases elus inimestega kokku puutudes leiame neid mitmesugustena oma iseloomude poolest. Veel enam selgub see meile kooselamises nendega. Seal leiame inimesi, kes juba esimesel kokkupuutumisel meie usaldust võidavad, kelledele valmis oleme oma isemisi tundeid, mõtteid, läbielamisi, plaane j. n. e. avaldama — usaldama näidata neile oma hinge varandusi, mida igalüks mitte väärt pole. Teised inimesed jällegi jätavad hoopis vastupidise mulje meis järele. Rõige parema tahtmise juures ei saa neid usaldada. Ja sarnaste eest on meil ikka kartus, püüame jutuajamises ettevaatlikud ja tagasihoidlikud olla — kõik seepärast, et me neid ei usalda.

Keda usaldada? Keda valida oma sõbraks?

Sarilikult usaldatakse inimesi, kes truud on. Kui pangaomanik vajab omale kasapidajat, siis ei ole tal nende väljavalimisel seft küll, kui kohatahtja tark näib, vaid palju enam, et ta usaldatav — truu on, mille üle tal ka tõendused endise peremehelt peavad olema. Sest mitte igaihele ei usalda ta oma kasvat.

Oma sõpradeks, keda usaldame, valime ka inimesi, kes meid hädas maha ei jätta. Keegi ohvitser kõneles oma sõjalaoluft, kuidas ta oma kaaslaste ohvitseriga, kellega hea sõber oli, üksteisele tõestasid, et kui kumbki neist peaks haavatama, et teine siis teda ära kannaks, mitte lahinguväljale maha ei jätaks. Nad usaldasid üksteist selle poolest. Kui palju on meil aga neid sõpru, kes heal ajal ikka

meie ligi on, kuid hädas ära kaovad. Need pole ka meie usalduse väärt, mis kasu niisuguseist!?

Ra neid usaldatakse, kes meie eest alati wälja astuvad teiste ees. Kui teised sind walesti süüdistawad, kui hea siis on, kui sul juhtub olema sõber, kes su eest seisab ja isegi oma jõuga on walmis wõitluse astuma su eest. Siis usaldab ja niisugust palju enam. See nähtus tuleb tihti koolilaste elus ette, kus mõni teiste pilke ja tagakiusamiste alla satub, mil astub ta sõber ikka ta eest wälja.

Keda meie tahame usaldada, peab ka tugew olema, niisugune, kes meid jõuab kaitsta hädaohutude eest. Kord läks keegi laps isaga linna tänavat mööda. Poekendest mööda sammudes huvitasid last need ilusad asjad waateaknal. Ta lasseb isa käest tahti ja jookseb neid waatama. Nüüd on ta aga ka isa hoole ja kaitsmise alt lahti. Peagi ehitib ta rahwahulka ära. Korraga kuuldu karjatus ja lapse nutt. Isa pöörab ümber, et waadata, mis on sündinud. Üks laps on auto alla jäänud. Ligemale jõudes märkab ta omaks suureks ehmatuseks, et see tema tütar on. Õnneks pole auto teda wigestanud. Kui nad nüüd kahekesi tänavat mööda kodu poole sammuvad, ütleb tütar tihti isale, kramplikult ta kätt surudes: „Hoia, isa, mind, et ma juft lahti ei laseks! Ja isegi õõsel magades kordas ta läbi une: „Isa, ole mu juures ja hoi mind!“ Laps oli sellest õppinud oma isa usaldama. Ta teadis, et tema ise nõder on, kuid isa selle eest aga tugew.

Kes meid iial ei peta, seda wõime alati usaldada. Kes meid aga juba üksainuski kord on petnud, see on ka meie usalduse kaotanud. Teine

kord ei usalda meie teda enam. Kui kahju, et niisuguseid petiseid palju on, kellest aga siiski paljud ei loobu.

Nüüd küsime — keda meie ei võt usaldada?

Esiteks kohe oma kodakondseid. Luuk. 21: 16. Jeesus ütles: Inimesed waenlased on tema kodakondsed — Matt. 10: 36. See on läbielatud tõde. Kui mitmed, keda Jumala waim on üles äratanud, saavad omaksete ja kodakondsete poolt palju kannatada. Kui Jeesus selle peale ütleb, et nad meie waenlased õnnistusteel on, siis ei saa meie ju waenlasti mitte usaldada.

Meie ei või usaldada ka omi sõpru. Taawet kirjutab omas 41. laulus 10. l.: „Ka see mees, kellelega ma rahus elasin, kelle peale ma lootsin, kes mu leiba söi, see tõstab kannu mu wastu üles.“ Wõtme siis weel neid usaldada?! Kui Jeesus kord jälle oma jüngritele enda kannatamistest ja ristisurmaast rääkis, kutsus Peetrus ta kõrwale ja manitses teda: „Argu sündigu sulle seda, et Sa surema peaksid minema! Kas Sul wäge küll pole, kas wõi terwet Jeruusalemma ära hukata ühes ülempreestritega ja teiste Su waenlastega? Ütle aga üks sõna, siis sünnib see j. n. e.“ Jlus nõu küll — eks? Kas ei ole siis see õige küll teist hoiatada, kui see wabatahtlikult surma tahab minna, kui seda ometi teistwiisi saab juhtida? Mis aga ütles Jeesus? „Tagane minust, saatan! Sina ei mõtle mitte, mis Jumala, waid mis inimeste tahtmine on. Siin ei wõinud õnnistegija ka mitte oma paremat sõpra usaldada, wastasel korral oleks see saatan wõit olnud. Ta teadis, et see nõu saatanast Peetruse südamesse oli antud — põgeneda Kolgata teest.

Kui tänapäew keegi, keda Jumala Waim patu- unest üles on äratanud ja nüüd uue elu järele südamas igatsust tunneb, sellest pean oma sõpradele rääkima ja nõu küsima, siis leiduks waewalt neid, kes ütleksid: „Sõber, seda teed sa nüüd küll hästi — õnn sulle kaasa!“ Ei — waid kohe ütleksid nad: Mis sinuga on juhtunud? Oled ja ogaraks läinud? Mis ajast ja niisugused rumalad mõtted oma pähe oled saanud? Pühi need kohe oma peast wälja! Tahad ja siis ka peanorutajaks ja hullustajaks hakata? Mõtle, sa oled ju alles noor inimene! Mis sul elus wiga? Ära seda tee! jne. Oh, kui mitmeid on nende sõbrad walenduwandes õnnistusteelt ära wedanud hukatusteele! Ehk oled sina ka üks neist. Lõika katki täna oma sõpruse sidemed nendega, kes sulle õnnistusteel on takistuseks. Niisugused pole pennigi wäärt.

Keegi ei wõi usaldada ka oma südant. Selle kohta ütleb Jumala Sõna: „Süda on kawalam petma, kui mingisugune asi ja tema on koguni hukas; kes wõib seda ära tunda?“ Jeer. 17: 9. Näed nüüd! Kui paljud aga usaldawad pahatihhti oma südant ja rajawad igawese elu lootuse oma südame tundmuste peale ning käiwad oma südame arwamiste järele. Wäga selgesti näitab Taawet, mis selle tagajärg on: „Sest mitu õnnetusst sai mu ümber nõnda, et seda ei wõi üles arwata, kõik mu ülekoorus wõttis mind kinni, nõnda et ma ei wõi selle otja ära näha; seda on palju enam, kui mu juuste karwu

ja mu süda jättis mind maha. Laul 40: 13. Oh, misugune kurb tõde! See saab osaks kõigile ja mis teemad siis need, kes oma südame tundmuste ja arwamiste peale end rajastid.

Kui palju ei ole küll neid, kes ümberpöörmata meeles elawad ja siiski oma südame rahust kiitlewad: „Mu süda on ikka rahul, surma ka ei karda,“ nagu keegi naine mulle enda kohta seletas, kui talle mõnda ümberpöörmistest rääkis. „Wäga õige,“ ütlesin talle, „ma usun seda küll, et see nii teie juures wõib olla, kuid see ei ole weel tõendus, et teil igawene elu on, kui teie süda teile waewa pole teinud. See on wäga kurb, et ta teil nii furnud on!“ Süda petab meid. Kuid kui surmaõõ lähemisel näed, kuidas pimedused õudsed filmad su peale waatavad ja surma käsi end su järele wälja sirutab ning külm higi su otja ette ilmub, — siis kaob see kaunis rahu südamest, ahastused ja hädaldused astuwad asemele ja ses kõige kurwemas seisukorras jätab meid meie süda maha, kui ta niikaua sind on petnud. Masti pead siis Jumala kohtu ette astuma — hing lepitamata, ei teda kata Kristuse were õiguse kuub. Oh, misugune õnnetus siis, nagu selle naisega, kes eluaja heas südame rahus, kuid ümberpöörmata meeles kiriku ja palwemajade pinke oli kulutanud ja surmatunnil ometi meeleäraheitmises kiskendama pidi: „Hilja, hilja — hukka lähen!“ Süda oli teda petnud wale rahuga. Ehk sõber, oled sina ka sarnases seisukorras? Arka õieti üles!

Mõned jälle rajawad kogu oma usuelu tundmuste peale. „Oh, kui hea õnnistatud tundmus mu südamas täna on!“ jne. Täna on küll süda tundmustes kolmandast teawast saadik üles tõstetud, kuid kus jääwad need magusad ülewoolawad tundmused teisel päewal, kui süda kui põrgu ahastuses waewleb? Mõni usubki ainult tundmusi. Kui hädaohtlik usk! Oh, jõuaktime juba sellesse teadmusse, et usk on usk, mitte aga tundmused ja õndsaksamine pole mitte tundmuste, waid usu läbi. Tundmused on merelainete sarnased.

Oh, kuidas meie süda petab ka teistpidi! On keegi patuudmusele äratatud ja waewawad need teda, siis näitab meile Jumala Sõna, et usu läbi Kristuse lepituse tööse meile andeksandmine on töötatud. Loomulikult pole wärisewal patusel muud teha, kui seda lihtsalt uskuda, et Kristus tema arst on furnud ja tema patud maksnud, nagu Jees. 53. peatükk näitab. Kuid siin petab jällegi süda, ikka enese peale waatama sundides: „Ega's sina seda kätte saa: see on küll teistele, aga mitte sulle!“ Ja nii waewleb mõni aastad ja rohkem patude all, lastes end südame tundmustest petta. Paljud tahawad tunda ja siis uskuda, kuna aga õige järjekord on — uskuda ja tunda. Tundmistes kaswawad usust, mitte aga usk tundmustest. On meie usk aga tundmustest kaswanud, siis on ta ka tänapäewa usk ja mitte rohkem.

Ära ialgi oma südant usalda, tea, et ta koguni hukas on, sind ikka petab ja lõpuks maha jätab.

Ära usalda ka iseennast mitte. Taawet ütleb: Aga mina olen wilets ja waene. Laul. 40: 18. Kas pole tõsi? Mõni tunneb aga end weel nii

wäga tugewa olewat kui Peetrus, kes nii kindlalt mõis töötada, et ta oma Õnnistegijat maha ei jäta, waid walmis on Tema eest ka surema. Hea suurepärane töötus! Oh, waene Peetrus! Kus on nüüd su töötus, kui sa maailma sütetule ääres soendad ja ära salgad oma Issanda?! Peetrus usaldas iseennast ja sellel oli halb lõpp.

Tuleb wähest tume aimdus südamesse, kui mõne noore usklikuga rääkides leiad olewat ta nii iseene tügewuses. Olen palunud Jumalat wiimasel ajal: Tee mind weel nõdremaks, et ma iialgi enda peale loota ei jaaks ja Sind õpiksin usaldama. Argu keegi usaldagu end ka siis, kui on usuelus hea järg. See mõib peagi muutuda.

Nii ei mõi usaldada ka oma mõistust. See paistab ehk mitmele mõriti ja arusaamatuna. Keda

les peitumad eelpool tähendatud iseloomu jooned? Niisuguse kätte tahame siis usaldada oma elu ja selle juhtimist.

Rõige pealt Issand Jeesus. Ei ole ühtki muud nime taewa all, kelle läbi inimesed õndsaks saaksid. Ap t. 4: 12. Tema on wäärt meie usaldust omandama, sest Ta on ustaw. Paulus ütleb: kui ka meie ei usu, siiski jääb Tema ustawaks, Tema ei mõi iseennast ära salata. 2. Tim. 2: 13. Usalda Teda, kelle suust pole pettust leitud. Tema ei peta ka sind iialgi, sest Jeesus pole kedagi petnud, kuigi meie seda oleme teinud. Jeesus on ka tügew. Meie mõime täiesti usaldada Teda, sest Ta suudab meid aidata. Nõtru ja wäetid on Ta töötanud oma öla peal kanda. Kui kallid! Tunned ja end nõder — siis on Tema wägem. Meie tohime kõigis

R. Leinweberi m. järele.

Usalda Jeesust, kes sind mõib aidata!

siis weel! Ega's ma peast põrunud pole, mul ju selge mõistus weel! Tõsi küll. Kuid ka need parema mõistusega inimesed on kord elulõpul ahastanud — mõistus pettis neid, wiies wale teele — lahku Jumalast. Neist on meile küll hoiatavad uskujad Voltaire'ist, Niezche'st, Tolstoist jne. ning liberaal-usuteadlastest, keda wiimasel ajal kui seent pärast wihma kaswab. Oma piisitillukese mõistusega Jumala Sõna ehk Jumala igaweste plaanide üle kriitiliselt otsustama hakata, kas pole see kentsakas asi! Ära usalda liiaks palju oma mõistust. Jumalakartus on tarkuse hakatus. Sest Jehoowa annab tarkuse, Tema suust tuleb tundmine ja mõistus. Õp. s. 2: 6. Otsi seda tarkust, mis Jumalast on.

Lõpuks tahaksime tähele panna, keda meie kindlasti mõime usaldada? Kes on seda wäärt? Kel-

kiusatuses ja eluraskustes Jeesust usaldada, sest et Ta meid paremini tunneb kui ükski teine — siis mõistab Ta meid ka õieti aidata. On sul kiufatused suured ja pole neid kellelegi rääkida, ega mõi sind ka keegi aidata — räägi, sõber, palwes kõik Temale oma südame pealt ära oma salajamadki asjad. Ta kuuleb, mõistab sind ja tunneb kaasa su nõtrustele. Meie Õnnistegijast on kirjutatud: „Kes kõigis on kiufatud otsekui meiegi, siiski ilma patuta. Seepärast läki nüüd julgusega armu aujärje juurde, et meie halastust saame ja armu leiame sel ajal, kui meile abi tarwis on. Heebr. 4: 15. 16. Ta armastaw süda on ka sinugi jaoks lahti. Ta ei räägi su wigu ka kellelegi wälja, nagu inimesed tihti üksteisele awaldatud salajamaid asju kaasinimeste keskel edasi laiutawad. Oh, Ta mõistab waikida. Su

Õnnistegija ei tee sulle ka ialgi etteheiteid kui tulled Ta juurde. Kas Jsa tegi kadunud pojale etteheiteid, et ta nii viletsana ja kõlvatuna tagasi tuli? Ei ta ütelnud mitte — kas niisugune on mu poeg! — paras sulle, kes käskis kodunt ära joosta! — Wõi nüüd tuli meel tagasi, kui kõik otfas on! jne. Oh ei! Jsa waid ruttas talle wastu, hakkas rääkimatul rõõmul nuttes ümber poja kaela ja andis talle suud, Ei ühtki etteheidet seal juures. Oled sina weel kui kadunud poeg ehk tütar maailma tühjade lestade juures — tule koju, ufalda, et ju Õnnistegija sind ialgi ära ei põlga!

Meie Õnnistegija ei jäta meid ka hädas ialgi maha. Kas jättis Ta Taanieli lõukoerte augus — unustas Ta oma sulast? Ei — waid Jsfand oli — wägem hoidma teda ka lõukoerte keskel. Kas Ta jättis maha Peetruse wangikojas? Küll Jsfand päästis ka Peetruse ahelatest. Ei — Õnnistegija Jeesus ei jäta ka meidki maha raskustes. Tema truudesse ja tugewatesse kätesse tohime panna oma elu ja meie filmad ei jää ialgi häbisje.

Teiseks mõime kindlasti ufaldada Jumala Sõna. Seda kinnitab ap. Paulus nii paljudes kohtades: Ustaw on see sõna ja kõige wastuwõtmise wäärt jne. — 1. Tiim. 1: 15; 4: 9; 2. Tiim. 2: 11. Kui sul mõni asi segane on, siis otfi selgust Jumala Sõnast, sest sealt leiad ja täielise tõe. Piibel ei peta ialgi. — Ta on kindel. Kui ka taemas ja maa hukka lähewad, ei pea Minu sõnad hukka minema (Matt. 24: 35.), ütleb Jsfand Jeesus. Kas ei wõi meie siis kindlasti seda aulist sõna ufaldada. See on kalju, mille peale mõime rajada ja peame rajama oma igawiku lootuse. Mille peale rajad sa, sõber, oma arwamised? Kui sul täna on weel mitmesugused ilusad oma arwamised, nagu paljudel, mis Jumala Sõnaga kokku ei käi, siis karda wäga — need warisewad kord kõik kokku. Suuremategi meeste tööd ja mõtted on kokku warisenud ja surmatunnil neid ilma lootuseta jätnud. Need kargud murdufid siis. Mõtteteadlane Voltaire pidi surmatunnil tundma, et ta oma arwamised kõik jlgaw enefepettus oli — kuid nüüd oli seda hilja parandada. Nii astuski ta ahastades igawiku läwele.

Ustaw aga on see sõna. Jah ta on seisnud aastatuhanded kui kalju tormides, püsides kõikumatuna uskmatusje ja maailma mäsawates woogudes — warjupaigaks olles tuhandeile, kes oma elu ja lootuse selle sõna peale panid ning selle peale ka hingama jäid. Ära ialgi tõtta niipea teiste käest nõu küsima, waid otfi palwes piiblist nõu. Inimesel on mitu nõu südames, aga Jehoowalt tuleb, mis keel peab kostma. — Sp. j. 16; 1.

Ta on ka tõde ja walgus. Tõde wõid ja otfija hing leida piiblist, sest see on Selle Sõna, kelle suuft pole ial pettust leitud. Walguseks on ta kõige ju teede peal. Ei sul pruugi pimeduses kohada, kui Sõna walgus sulle teed walgustab, waid siis lähed ja walguseft walguseft.

Kindlasti peame ufaldama ka Püha Waimu juhatusft ja häält. Jeesus ütles, et Ta juhatab meid kõige tõe sisse. Joh. 16: 13. Kui Püha Waimu sulle mõnes asjas märku annab, siis ära wiivita seda teha. Ta on Jsfandast läkitatud märguandja patu, õiguse ja kohtu pärast. Hiob. 16: 8. Näitab Ta sulle ju pattu ja käsib parandust teha, diendada ekfitufed jne. — siis tee seda kahtlemata. Ufalda Teda, et see õige on. Näitab Ta mõnda wiga ju elus — kõrwalda see. Annab Ta märku tunnistada Jsfandat Jeesust — siis ära wiivita ega waiki omast Päästjast tunnistamast. Saadab Ta kuhugi sind mõnesuguse ülesandega — mine! Paulus ütles: Sest nii mitu, keda Jumala waimu lähi juhataakse — needsinased on jumalalapsed. Kas juhatab sind P. Waimu? Oh, kui auline on see — elada P. Waimu juhatusel. Jsfand andku seda meile igaihele. Elame aga P. Waimu juhatusel, siis peame kindlasti ka Teda ufaldama.

Need on need kolm autoriteeti, keda kindlasti mõime ufaldada. Oled sa armas sõber seda juba teinud wõi kahtled weel? Pane maha kõik oma südame arwamised, kui sul neid olemas ja sõprade nõuandmised ning ufalda oma elu Jsfanda Jeesuse kätte, käi Sõna mööda ja P. Waimu juhatusel — siis ei peteta sind ialgi ega jäeta maha. Wali neid oma sõpradeks.

Parandaw arm.

Kindral-leitnant Georg v. Viebahn'i järele Joh. S.

„Ma nägin tema teed, seepärast tahan ma teda parandada ja teda juhutada, ja teda täiesti troostida, iseäranis neid, kes tema seas leinawad. Ma tahan luua hunkte wilja; rahu, rahu olgu sellele, kes kangel ja sellele, kes ligi on, ütleb Jehoowa, ja ma parandan teda.“
(Jeef. 57: 18—19).

Kahtlemata moodustab parandaw arm olulise osa hoidwast armust, kuua aga siiski on waja esimest eraldi kõne alla wõtta, sest et puudub tihti jumalalastel selge õpetus sellest tähtsast aimest. Jumala armundu omassete kohta on see, et Ta tahab neid komistuste ja langemiste eest hoida. Seepärast seisab firjutatud: „Aga rahu Jumal ise pühitsegu teid läbi ja läbi ja kõik, mis teil on, waim, hing ja ihu, hoi-

tagu ilma laimata meie Jsfanda Jeesuse Kristuse tulemiseks. Ustaw on see, kes teid kutsub, küll Tema seda ka teeb (1. Tesf. 5: 23—24). Teises kohas: Seepärast wennad, olge seda usinamad oma kutsumist ja ärawalimist kinnitama; sest kui teie seda teete, siis ei komista teie ial. (2. Peetr. 1: 10). Ja weel: „Aga sellele, kes teid wõib hoida, et teie ei komista, ja ilma weata seada oma au ette suure rõõmuga, ainsale targale Jumalale, meie Õnnistegijale olgu au ja suur austus wägi ja meelewäld nüüd ja ifka igawesti. Amen. (Juud. 24—25).

Ometi neist Jumala piiramatuist armupakkumistest hoolimata jääb tõsiasi kindlasti seisma: „Sest meie efsime kõik palju“ (Jaak. 3: 2). Kui palju puudusi

ja komistusi, kui palju truudusetust mõtteilmas — sõnades — plaanides ja tegudes! Kui palju truudusetust jõu, aja ja raha õietitarvitamise alal! Kui palju mahajäetud armastust, kui palju hooletusse jäetud palumisi ja eestpalweid! Kui palju on Jumala sõna lugemine unustusse jäänud, kui palju on ära jäänud tänu ja kiitust taewasele Isale ja Issandale Jeesusele! Kui palju roojastusi ahnuuse, tigeuse, wiha, leppimata meele ja roojuse läbi! See kõik tuleb ette tõiste jumalalaste juures, ühel tihemini kui teisel, ühel raskeamal ja sügavamal määral kui teisel. Kui palju põhjust leidub selleks, et endid sügawalt alau-

aga ometi iga truudusetus, iga sõnakuulmatus, iga walwamatus, katkestab eluosaduse Jumalaga ja nõuab parandamist.

„Kui meie ütleme, et meil on osa Tema ja käime pimeduses, siis waletame meie, ja ei tee mitte seda, mis tõsi on. Aga kui meie walguses käime, nõnda kui Tema ise walguses on, siis on meil isekesis osa, ja Jeesuse Kristuse, Tema Poja veri teeb meid puhtaks kõigest patust (Joh. 1:6—7). Siin on waja seda tähtsat tõde ära mõista, mida saatan ühtepuhku jumalalaste ees tumestab. Ta äratub effinud jumalalapses mõtted üles: Sina oled pattu teinud ja nii ei ole sa enam armu all! —

See on wale. Effinud jumalalaps on ja jääb armu alla. Jumala sõna ütleb selgesti: „... ja kui keegi on pattu teinud, siis on meil eestkostja Isa juures, Jeesus Kristus, kes õige on. Ja Tema on äralepitus meie pattude eest (1. Joh. 2:1—2). Mitte arm ei ole katkestatud, waid südamerahhu, armumaitsemine, Püha Waimu tunnistus selle kohta, et me Jumalale meelepärast oleme. Seda seisuforda püüab waenlane kaotada; on see ju nõrk seisuford, millal usklik õiguse raudriiet ei kannu. Saatan püüab nüüd ka temalt õnnistuse raudkõbara, uskliku ja waimuõõga ära kiskuda. Ta tahab teda täiesti wõitlusewõimetuks teha, maha wifata ja surmawalt haawata. Hädaoht on seega suur.

Jumala sõna aga juhatab meile lihtsa ja selge tee, kuidas saab sellest hädaohust kõrwale hoida ja kahju parandada, millest iga laps wõib aru saada ja selle peal käia. See kõlab nii: „Kui meie oma patud üles tunnistame, siis on Tema ustaw ja õige, et ta meile patud andeks annab ja teeb meid puhtaks kõigest ülekohust (1. Joh. 1:9).

Seda selget ja määratud teed tähele pannes ütleb suur walelik effinud jumalalaps: See ei ole tõsi! Sa pead esmalt selle üle sügavamalt järele mõtlema, ja pead rohkem oma süüd tunda jaama, sul peab enam waikust olema, siin ei ole just kohane koht j. n. e.

Saatan püüab kõigi wõimalikkude ettefäänetega

Jää kindlaks.

Jää kindlaks Jeesusele, wõitja noorus,

Jää kindlaks — edasi!

Maailmas, kus on kawalus ja toorus,

Pea tõe radasid!

Jää kindlaks, kui ka kõik su wastu

Ja lained kohawad;

Sul eesmärk auline, sest julgelt astu,

Las tuuled puhuwad.

Jää kindlaks, kui küll tähte kaunim sära

On kustund pilwedes.

Kõik langes — ka su ajaline wara

Purustud tormides.

Kõik muutlik — kaob truudus, sõprus ilmas,

Lõpeb ka armastus —

Pea seisad üksi, walupisar silmas,

Lein hinges, ahastus —

Jää siiski kindlaks, siiski — tea, et oled

Runinglik pärija.

Käi Talle järele, — kuni pea Ta juurde koju tuled, —

Kui ustaw wõitleja.

M. Krimm.

kohtlase ja alandliku patutunnistusega Jumala ees. Effinud jumalalaps seisab kafe wõimu wahel. Ühespool seisab arm, mis teda hiiuab kõige armu Jumala juurde, kes ütleb: „Mina, Jehoowa, olen sinu arst (2. Moos. 15:26). Teiselt poolt sõistab petis hääl südamesse: Sa oled nüüd liiga kõlwatu, niisuguses seisuforas ei wõi sa asja Jumalaga korraldada, oota sellega täna õhtuni ehk homseni! Saatana nõu on aega wõita, et lõhet suurendada, mis süüga koormatud jumalalast ahutab rahust ja rõõmusest, armumaitsemisest ja waateist oma Jumala armastusse. See süü oli ehk inimliku mõõdu järele tühine, wõib olla tibe ehk nurisew mõde, lahkufeta sõna ehk mõni minut kallist aega raisati ära —

usfliktke tagasi hoida, et nad lihtjalt Jumala seatud parandusteel ei astuks. Ühtlasi kasutab ta iga wiitunnitundi selleks, et uusi truudusetusi ehk roojastusi efile kutsuda — ja kui tihti läheb see tal korda! On siin halwa tujuga ehk waljude sõnadega tegemist, siis juhüb ta südamet asja juurde, mis sellele põhjusteks oli, ja nõnda äratad uued libedad mõtted nende isikute wastu üles, kes mainitud meeleolu all kannatafid. Selle tagajärg ei ole siis patust keeldumine, lahtitütlemine, waid sügawam wõrkumässimine. On siin jälle ebakafina waatega ehk meeletujutusega tegemist, siis spowib efsinu ettetulnud roojastuse inetust oma südametunnistusele ette kujutada; ta waatleb oma pattu ja waata: selle asemel, nagu tema seda oli tahtnud, et pattu rohkem wihata, mässib see äkitselt tema mõtted meelitawasse himusse, süü suureneb, langemine läheb sügawamaks, selleks walmistub tee, et waenlase pettuse abil mõtetest teod sünniwad.

Misjulgune ala see ka ei oleks, millel jumalalaps efsis ehk langes, laimamine, kohuste mittetäitmine, wiha ehk ägedus, truudusetus, eba-ausus ehk mis muudu wõib olla — ei ole muud teed parandusele olemas, kui 1. Joh. 1 : 9. Jumal ei wõi ega saa oma efsinud last muul teel parandada. Suur arst, Ünnistegija Jeesus, parandab patu läbi wigastatud jumalalapse ainult tõe walgulsel, kus kõik wäärhiilgus, igasugune kaunistus ehk filmatirjalikkus ära on jäänud.

Efsinul peab kõige enne alandlik süda olema. „Sest nõnda ütleb kõrge ja ülem, kes igawesti elab, ja kelle nimi püha on: Ma elan kõrges ja pühas paigas, ja nende juures, kes rõhutud ja waimust alandlikud on, et ma alandlikkude waimu elawaks teen, ja nende südamet, kes rõhutud, elawaks teien.“

Sest ma ei taha igawesti waielda, ega ikka wäga wihane olla; sest waim nõrteks ära mu palge eest, ja hinged, mis mina olen teinud. Tema ahnuse pärast olen ma wäga wihane olnud ja teda peksnud, ma läksin warjule ja olin wäga wihane; ja tema läks ikka tagasi oma südamet tee peal. Ma nägin tema teed, seepärast tahan ma teda parandada, ja teda juhata, ja teda täiesti troostida, iseäranis neid, kes tema seas leinawad. Ma tahan luua huulte wilja; rahu, rahu olgu sellele, kes kangel, ja sellele, kes ligi on, ütleb Jehooma ja ma parandan teda (Jees. 57 : 15—19).

Jumala tarkus on patutunnistamise nõude juures küsimuse lahtiseks jätnud, kellele efsinud usklik peab patu üles tunnistama. Seal seisab ainult: „Kui meie omad patud üles tunnistame.“ Loomulikult peab esmalt Jumalale, kelle silma ees kõik paljas ja awalik on (Heebr. 4 : 12) iga patt üles tunnistatama. Dmeti nõuab tõde, et kui meie inimeste wastu olme patustanud, endid ka nende ees ülestunnistamisega ja andeks-palumisega alandame. Kui teistele inimestele wiha läbi häda tehti, teisi laimati, neile waletati, neile kahju tehti, neid peteti ehk ustawusetata nende wastu oldi — siis tahetakse inimeste ees waikida ja jeege end õigeks mõista: Ma olen seda juba Jumalale üles tunnistanud! See on ebatõde. Taawet ütleb küll: „Dma patu andsin ma Sulle teada ja oma ülekohtu ei ole ma sinu katnud; ma ütlesin: Ma tahan isenepeale omad üleastumised tunnistada Jehoomale; siis andsid Sina mu patu ülekohtu andeks (Laul 32 : 5).

Dmeti kui Taawet seda kirjutas, oli tema üles tunnistanud Uuriale ja Batsabale tehtud ülekohtus prohwet Natani ja Jumala saatmiste läbi rahwa ees. Alma ilustamata ülestunnistamise tarwidus inimeste ees lamab ikka usklikul ees, kui ta asju teinud, mis ka inimeste ees pahad on, mis usuelu tunnistust wähekorras maailmaga roojastanud, mis temast kui usklikust teegi ei oleks uskunud.

Sinna kuuluvad kõik ebakafinuse, wale, pettuse ja usu salgamise teopatud. Kui teatud inimeste wastu on patustatud (wale, laimatus j. n. e. läbi) siis on endast mõista waja just neile isikule suusõnaliselt ehk kirjateel seda üles tunnistada. On aga nende asjadega tegemist, misjulguste läbi usu au maailma ees määriti, siis saab efsinule sellest küll, kui ta neid kellelegi kogunud usklikule üles tunnistab, et asja tõsiselt Jumala ees korraldada.

Kes seda Jumalast seatud lihtsat teed parandusele ei taha käia, ei wabastata ialgi südametunnistuse pealekaebamise koormast; waenlane käib siis ühtelugu tema järel, teeb teda rahutuks ja mässib uutesse pattudesse. Ta elab läbi kirjasõna täieliku tõelikkuse ja püha tõsiduse: „Aga õelad on kui meri, mis tuulest aetakse, sest kes ei wõi wait seista, waid tema weel ajab wälja kõntsa ja muda. Delatel ep ole ühtigi rahu, ütleb minu Jumal (Jees. 57 : 20—21). Et siin on otse armusaanud ja nüüd sügawasti langenud ja roojastatud usklikuga tegemist, saab ta Jumala karistust siemises ja wälimises elus läbi elada. Kui ta Jumala sõna alla ei heitu ja tõe walgusele ei tule, murrab taewane Jsa tõsiste karistuste abil ta kangekaelsuse. Seal wõib haigus tulla, walusad kogemused perekonnas, waesus, äpardus — Jumal on täielik Jsa, kes täpselt filmas peab, misjulgust teed Tema omaksed käiwad. Aga mitte ainult usklikkude üksikud patud ja kombelised efsisammud ei nõua parandust, waid kõik omatahtmise ja sõnakuulmatuse teed, misjulguste läbi jumalalapsed tihti endi maije elu kardetawaks teewad ehk ära rikuwad. See on kummardamise wäärt, kuidas Jumala arm ka seal talitab, küll püha tõsidusega, aga täielise ustawusega.

Wida sügawam armutundmine on olnud, mis inimesele õjaks saanud, seda tõsisemaks ja karedamaks läheb harilikult tema tee, kui ta Jumalale, keda ta tunnud, selja pöörab. Sõna manitseb: „Arge olge kui hobune, kui hobueesjel; need on mõistmata; nende suus on suulised ja waljad, neid taltaks teha, muudu ei tule nad su ligi.“ (Laul 32 : 9). Need peawad piitsahoopide abil sinna wiidama, kuhu peremees tahab. Jumal aga tahab, et Tema lapsed endid armastuse käest talutada lasewad.

Kõik teed, mis isemeelne usklik ette wõtub teatud sõnakuulmatuses Jumala wastu, toowad libedat wilja, kitsikuse aastaid õnnistuse aastate asemel.

Kui paljud usklikud naisterahwad, kes nooruses Jeesuse omaks olid saanud, on abiellu astumisega ümberpöörmata mehlega endi elu ära rikkunud, ja samuti ümberpöördukt — usklikud mehed, kes ümberpöörmata naised wõtsid! Kõik tõsiste usklikkude hoiatused ja manitsused olid ilmaaegu, asjata tuletatai neile Jumala sõna meelde: „Mis on walgulsel tegemist pimedusega? Kuidas sünnib Kristus ja Peelial ühte?

Oh mis osa on usklikul uskmata inimesega? (2. Kor. 6: 14—15). Paljud jumalalapsed peavad tunnistama, kui nad oma rikutud elule tagasi vaatavad, et Jumala armastus neid paljud häda eest oli tahtnud hoida.

R. B. oli omil noorusepäewil oma kodumaal W. elawale usule tulnud ja tõesti õnnelikuks inimeseks saanud. Aga walwamatuse ja truudusetuse tagajärjel langes tagasi ta mõne asja pärast wanadesse pattudesse, misjulgustega ta warem oli olnud seotud. Oh küll Jumala sõna nii lahkesti ja armuliselt kõneleb: „Pööra ümber Jisrael, Jehoowa, oma Jumala poole, sest ja oled komistanud oma ülekohstu läbi. . . Ma tahan nende ärataganemise parandada, ma tahan neid armastada hea meele poolest, sest mu wiha on igast ühest ära pöörnud“ (Dof. 14: 2, 4); ei uskunud ta siiski oma Jumala armastawat häält, waid kuuldas saatana fofistamist: Müüd ei ole ja enam jumalalaps, sind ei wõi keegi parandada. Küll manitses teda Püha Waim tihti ja ifka uuesti, et ta kellegi fogenud usklikuennaga kõnelaks, tema ees oma südame wälja puistaks ja talle oma wilefjat seisukorda tunnistaks. Aga R. B. pani kõigile Püha Waimu manitfustele wastu. Seesuguses õnnetus hinge seisukorras läks ta sõduriks. Kui ta kolmandat aastat Mehi linnas teenis, juhatas Jumal teda jälle kellegi truubi usklikuga kofku ja jälle tundis ta omas manitfust oma seisukorda awaldata — aga ta tõrkus ka siin wastu. Ta läks oma teed edasi.

Warsti pärast seda laskis ta ennaft oma lipu alt ärajooksmisele ja Brantfufe wõdraste leegioni fisse-astumisele awatleda. Ta mõtles: Kui ma nii kaugele kõigist usklikudest olen, küll mu südametunnistus siis rahule jääb! Aga mis ütleb Jumal: „Kuhu pean ma minema Sinu Waimu eest? Kui ma wõtaksin koidu tiivad, ja elaksin wiimjes mere otjas, siis sealgi Su käsi mind juhataks, ja Sinu parem käsi peaks mind kinni“ (Paul 139: 7—10).

R. B. sai ifka enam õnnetumaks. Eru wõdraste leegioni karmi sunduse all näis talle wälja kannatu matu olewat, ta tahtis ka sealt ära joosta. Ometi tuli tema ettewõte ilmsiks ja ta mõisteti aastaks wangi. Hiljem tuli waene, rahutu mees Brantfufe wäeosaga ühes Saidi linna (Drari-maakonda). Siin leff Agierimaad, kuulis ta uuesti armuõna. Müüd wiimaks oli wilefufe ader tema kõwa südamepõllu pehmemaks maaks kinnud. Ta tunnistas Jumala sulasele oma terve taganemise loo üles, ja Jssand andis talle ta patud andeks. Ta sai tõesti õnnelikuks ja tuli alandliku jumalalapsena koju. Ta läks müüd ka sõjawäe walitfusse, et õiget nuhtlust oma teenistuseft ärajooksimise eest wastu wõtta. Siis tuli ta kui uus inimene oma kodumaale tagasi. Südanf liigutaw kiri, misjulguses ta kõif seda jutustab, lõpeb sõnadega: „Do, misjulgune armastus! Oh, et kõif effinud jumalalapsed rutta kfid parandusteele astuma!

Kaswatus töö.

U. Sildos'e kõne, peetud 2. C. E. waimulikil konwerentfil Narwas 1924. a.

Kaswatus töö on juur tähtsus, mida näeme kõiges, kuidas sellel alal püütakse edusamme teha, nii metsakaswatuses, kalakaswatuses, karjakaswatuses, jne. ja kuidas sellel ei puudu häid tagajärgi. Teifiti ei wõi olla ka usuelus; kui tähtis on äratus töö, siis on selle kõrwal sama tähtis, wõi weel suuremagi tähtsufega kaswatus töö.

Miks peab kaswatus töö tegema?

Statistilised aruanded näitawad, et palju lapsi sureb just esimestel eluaastatel. Palju sureb ka inimesi waimuliselt: nad kord ärkawad, aga peagi surewad. Saab kuulda tihtigi suuremaifst ärkamistest, kuid peagi, mõne aasta pärast kuuled, et paljud on läinud tagasi maailma, — jurnud Jumalale. Suuremalt jaolt on see sellest tingitud, et ei ole kaswatajaid, kes toitu annakfid ja laste eest hoolitsekfid, juhatafi ja õpetufi jagades.

Paljud lapsed jääwad ka wilefka kaswatus töttu wigajeks. Nende järele ei waatada õieti, ja mõne õnnetu kufkumise läbi wigastatakse selgroog, ja laps jääb eluksajaks küürakaks ja kõweraks, kes uialgi sirgel ei saa olla. Paljude noorte usklikude juures wigastub selgroog ja nad käiwad eluaja küürus ega suuda üles waadata nagu Jisraeli naime, kes 18 aastat kõweras oli olnud ja ifka alla waadanud. Praegu on palju wigaseid, kes ainult põrmu näewad ja ei suuda üles waadata Jeesuse peale. Palju on ka pimedaid lapsi, kes julgugi ei näe ja ainult talutajaid wotawad. Nad ei wõta uialgi kätte Jumala sõna, et seda lugeda; käiwad küll koosolekul, wahel paluwad ja sellega kõif.

Ei saanud pime sellega nägijaks, kui talle Jeesus muda siima pani, waid kui ta filmi Siiloa tiigis pesi. Jumala sõna, see elaw wesi, teeb pimedaid sinna juhatawad, et nad nägijateks saawad ja ife kää wõiwad. Mitmel on kuiwanud käed, nad ei suuda midagi teha, sest käed ei liigu. Nad on kord tööta jäänud, kas ei ole julgenud wõi ei ole tahtnud, ja wiimaks tööta olekuga ära harjunud ja ei katsugi enam midagi teha. Õnnetud wigased! Teised töötawad ja on õnnelikud, aga nemad ei tea midagi töö õnnistuseft ja rõõmuf. Siin on jällegi kaswatajaid tarwis. Mitmed on õigelt teelt kõrwale astudes jalad wigastanud, ja ei saa enam edasi, nutawad tihti ja kaebawad: „Ei suuda enam usuteed kää“. Ka siingi on jälle kaswatajaid tarwis, kes õige arsti juurde juhatawad, et wigased terweks saawad ja teistega sammu pidades edasi astuwad. Paljud kaswawad ka iseäralisteks. Nendel on juur pea ja nad teawad palju; ka filmad on juured, mis kõif näewad, aga enesel ainult nina otja. Suur suu on ka kõifi teiste wigu arutama. Puudumad töötamiseks käed ja jalad käimiseks; nad on kui hülged, kes ainult meres elawad, nendele meeldiwad elawad, ülesõhutatud koosolekud, kus hästi nutta saab ja wahel käfi plakutada, siis nad ujuwad seal. Aga tegelikus elus on nad kui hülged kuiwal maal, kes edasi ei saa. Mitmed wead jääkfid tulemata, kui oleks kaswatajaid, ja hoolfa töö juures parandataks mitmed wead, aga wastasel korral ei tule muud, kui häbi jumalariigile.

Kasvatustööd peab selleks tehtama, et jumalalapsed ei kaswaks fiburateks. Mitmel on seedimine rikutud, nad ei wõi midagi süüa. Nad tahaksid alati pehmet toitu, ja kui wahel nendele kõwemat rooga antakse, ei suuda nad seda läbi seedida ja see teeb valu. See avaldab ennast kohe pahaandamises ja nurisemises; ei suuda keegi ialgi nende meelepärast olla.

Mitmetel on kopsud nõrgad, nendel on raske hingata. Palweelu on hingetõmbamine. See on nendele raske, nad ei suuda paluda kodus, ja koosolekutel, kui juba kolm paluwad, siis on see nendele liig raske, tahaks juba lõpetada, et saaks püüsti tõusta. Kopsuhaiguse tagajärg on tiisikus ja siis surm. Kui palweelu lõpeb, siis ei ole surm enam kaugel, sest ilma hingetõmbamisteta ei suudeta elada.

Mõnel on nõrk süda, ei kannata wälja kõige wähemat, see kohe ärritub; nad lähewad iga asja juures kohe põlema, mõnel korral juure plahwatusega. Tõtt ei tohi nendele ialgi ütelda. See keispunkt, süda, on nõrk ja haige. Unnetud!

Paljud kaswawad ainult teiste najal, iseseiswujeta ja jääwad üldse nõrgaks; nad on kõlbmata töö jaoks ja koormatandimiseks. Nad on kui puud, mis teiste wahel kaswanud; kui teised raiutakse, siis nemadki ütsikult ei seija kawa, waid langewad tormides. Siin on suur ülesanne, kus töötajaid on tarwis wäga tähtsa töö jaoks.

Kelle juures peab kasvatustööd tehtama?

Tihti leidub seda, et püütakse kaswatada, sündimata lapsi. Tagajärge sel küll ei ole. Kasvatustööd võib üksi nende juures teha, keda Jumala Waim on saanud patuunest üles äratada, patuteelt ümber pöörata ja ülewalt sünnitada; need on alles valmistatud selleks, et nende juures kasvatustööd võib teha. Pöörmata inimest kristlikult kaswatada on niisama hea, kui seemet metja külwata, kus ometi midagi ei kaswa.

Kasvatustööd tuleb teha kõikide juures. Kuigi keegi ehk ise juba edasi on jõudnud, ei ole ta ometi nii kaugel, et tema juures kõik täielik oleks. Meie oleme kõik üksteise liikmed; ja nagu liikmed üksteisele abiks on aidates, nii on ka kaswamises üksteiselt õpetust ja juhatusi wõtta, et kõik ihu kaswaks Kristuse kuu jarnaseks.

Talitudes kasvatustöös.

Üks juuremaist talitudestest on kinnine olek. Paljud ei julge ialgi kellelegi oma seisukorda awaldada. Nastate wiisi liiguwad nad usklikkude hulgas, aga südant hoiawad lukus kõikide eest; ei julge ialgi ennast wälja tuua awalikult. Ei saa seal midagi teha, kus asi tume on; wõid wahel nendega tükid ajad rääkida, aga nad jääwad endiselt usaldamata, kinnisteks. Ja nad ei kaswa.

Raske on kasvatustööd teha nende juures, kes melega patusse jooksewad. Nad arwawad endid tihti nii tugewateks ja iseseiswateks, et neil õpetust ja juhatusi tarwis ei olegi. Ja siis joostakse maailmaga ühes, wabandades „see ja see käis ka“. Ja maailm riisub südame tühjaks, ja seal on wõimatu kaswada. Ei kaswa lilled külma käes, waid närtsiwad peagi.

Salajane patuarmastus talistab kasvatustööd. Mitmed kannawad südamis wäikesi põuepattusid, ei taha

nendest lahkuda. Pühitsemata mõtted wõtawad jüdamis ruumi ja kisuwad hinge igatsuse enesega kaasa. Hing elab ainult unistustes ja õhklooside ehitamises. Mõõduwad kuud ja aastad ja kaswamist ei ole, seis-takse ifka jamal kohal. Koosolekutel silmitsetakse üksteist ja wahitakse ümber. Unnetud kiburad pühitsemata hinged! Oleks wõinud kaswada, tugewaks saada ja töötada, aga seisawad ifka weel kapsehingades.

Wäljatoomata patud seisawad mitne südamis ja närivad kui us juurte kallal talitudes kaswamist. Jumala Waim paneb näpu peale ja inimene ei pane tähele ja kaswamist ei wõigi olla.

Kes peab kasvatustööd tegema?

Ilma Püha Waimuta ei suudaks ükski usklik olla, kuid samuti kaswatajal ei tohi Püha Waim puududa. Ta peab P. Waimu juhatusi tundma ja mõistma, mis Ta käsib, siis wõiwad sel tööl õnnistatud tagajärjed olla.

Seda on ette tulnud, et mõned, kes aja poolest õpetajad pidid olema, weel piimatoitu tarwitawad, ja teised jälle, kes kõigest jõust edasi püüdsid pattu wihates, jõndsid usus edasi. Siis juhtub ka tihti, et noorematel wanemate juures tuleb tööd teha.

Tööd peab tegema igaüks, kes elu on saanud, ja jõudu mõõda armastuses teiste kasuks elama. Ilma tööta tuleb uni ja surm. Kui Jumal meile armu annab näha teiste wigu, siis selleks, et kohe tööle astusid paranduseks. Wanajõna ütkeb: „Kus wiga näed laita, seal tule ja aita“. Siis — tööle igaüks, et kaswaks jumalariit.

Misjuguine peab olema kaswataja?

Wäga tarwilik on isalik meel. Kes Jumala juurde tuleb, on efiti nõrk laps. Kes Jumala sõna wastu wõttes kaswah, saab tugewaks ja wõidab tigeada (1. Joh. 2: 14). Edasi kaswades jägawasse Jhesanda tundmisse, omandab isaliku meele. Jumala sõna on tarwilik kaswamiseks (1. Peetr. 2: 2). Ta annab wäge. Ja kellel on wägi ja jõud, sel on terge wõita tigeadat. Piibel olgu hästi tuttaw igale usklikule, siis ei ole ka raske kasvatustööd teha. Rahjuks leidub wäga pisut neid, kes piiblit tunnewad. Lugesin hiljuti, et Ameerikas olla mees, kel piibel peas on, ja sellega äri ajab, et ta iga küsitawat kohta piiblist peast ette loeb. Häbiks on see usklikule. Kui nad ka piiblit tunnefid, siis oleks kaswamine jõudsam, ei puuduks ka isalik meel kasvatustöös.

Kord olin aedniku juures, kes wäga hästi oli maasikaid kaswatanud. Küsisin: „Kuuda teie nii hästi maasikad olete kaswatanud; millega olete neid wäetanud?“ Ta wastas: „Ma armastan oma maasikaid ja nad kaswawad!“ Siin oligi see kaswatus kunst. Armastuses harib ta oma peenraid kaitudes umbrohtu ja kõiges nende eest hoolt kandes sai korraliku wilja. Riisamuti on ka usuelus. Kaswatajal ärgu puudugu armastus, ilma selleta on ta kumise waff. Armastus on alati wilja kannud. Kristuse igawene armastus, mis awalikuks sai Kolgatal, teeb tänagi tööd hingi wõites. Armastust ootab ja otsib igaüks. Kaswatajad, külwate seda, siis õitseb ja kaswab Jumala kogudus.

Kaswatajal ärgu puudugu kannatus. Ükski põllu-meis ei külwa sirp käes, et kohe sealsamas lõigata. Kannatlikult ootab sügist, kuni wilk wihma ja kõrwe-

tawat päikest on saanud ja walminud lõikuseks. Wahel tuleb kaswatustööks ette, et kohe tahetaks lõigata. Kannatust on tarwis. Tuleb oodata kannatuses üffikute juures, kuigi töö paistab nagu tagurpidi minema. Tuleb tihtigi nutuorust läbi käia, seemet kasta ja armastuskiirtega soendada, kuni walmib lõikuseks kuldne wili.

Kaswataja olgu õiglane. Tihti kuulduw kaebtuft mõnede poolt: „Meist ei peeta lugu, meie oleme ifka halwemad.“ Rahjaks on see wahel tõsi. Puudub õiglane olef igaihe wastu. Kellel enam haridust, peetakse enam lugu, niisamuti ka rikkamast. Seepärast pidi juba Jaakobus manitsema esimest kogudust (Jaak. 2: 3.), et ühest enam lugu ei peetaks kui teisest. Mõni ei ole meeldiwa wälimusega ning jäetakse alati kõrwale: ta on nagu unustatud, nagu oleks ta puu wõi kivi. Jumala ees ei maksa wälispidine waid seestpidine olef. Ameerikas kuski pühapäewakoolis käis keegi poisike, kel oli punane pea ja mille tõttu ei meeldinud ta kellelegi; ta oli kõigile pilfelauaks ja ka klassijuhatajad olid ta wastu armastujeta, kuni poisikoolist ära jäi. Mastate pärast sai temast miljonär. Ta oleks wõinud paljugi jumalariigi tööd teha, kui temaga oleks omal ajal õiglaselt ümber käidud. Meid wigu tehakse tihti kaswatajaist. Ka peetakse anderikastest palju lugu. Kord wõeti keegi noor usklikuks saanud wend armu pärast laulukoori, sest tal pundus laulu- anne. Kuid kui ta kaks aastat oli kooris kaasa laulnud ja tulise tahtmisega nooti ja harmooniumil mängimist õppinud, wõis ta siis, kui wana juhataja sõtta läks, laulukoori juhatajaks hakata. Igaihe anded ei paista wälja ja nõuawad kaswatajalt palju tarkust ja õiglast meelt.

Hoolas peab iga kaswataja olema. Kui palju hoolt nõuab põllumehelt töö; hommiku wara ja õhtu hilja on ta wäljas. Käed rakus ja higi jookseb palgel, nii töötab ta hoolega, et oleks sügijel, mis aita panna. Püha hoolt nõuab kaswatustöö. Ei wõi istuda käed

rüües. Tuleb wäsimatult wõidelda palwes ja eestpalwetes teiste eest. Ka järelpärimises hinge seijuforra üle on wäga tarwilikud, ja hoolas töö annab tagajärgi.

Kaswataja olgu wali patu wastu. Patt rikub südant, kui sinna kuidagi sisse pääjeb. Ta tuleb tihti nii wäikejelt ja ilmsüütult, et teda ära ei taha tunda nooremad. Ja siis leitakse millega, teda ilustada püütakse ja nii wooruslikuks teha. Seal ei tohi nimuda kaswataja film, kui näeb, et patuga mängima hakatakse. Ei luba ükski wanem oma last terawa noaga mängida, sest haawu on raske arstida. Seal olgu wali meel patu wastu, et ükski teadmata enesele haawu ei saaks. Ka tungitakse wahel maailma tule juurde, natuke maailmaga kaasa tegema. Maailma tuli on mitme riided ära põletanud. Siin on tarwis walwajat kaswataja filma, kes pattu igas kujus tunneb ja mõistab wali olla ja ei luba noori enesele meelega kahju teha.

Olgu olgu kaswatajal eeskujulik. Mitmel on kaswatuuse abinõudeks Moosese kepp ja sellega tehakse kõwasti tööd. Mad ei käi ise nutuorus, waid lööwad nii, et lapsed nutawad, kuid töö ei taha siiski edeneda. Ka tarwitatakse Peetruse mõõka ja raiutakse kõrwu; ja nii kaswawad, kes seda kaswatuust wälja kannatawad, ka ijemeelseteks nagu nende kaswatajad, kelle kõrwad ära raiutud, kes ei kuule ega mõista waikset Jumala Waimu häält. Kaswataja olgu eeskujulik. Tarwis ette elada. Kui elu jutlust ütleb, siis on see igal ajal kõige parem kaswatus olud.

Kindel olgu kaswataja. Kui alus on kindel ja aluse peale on hästi finnitatud, siis on ka meel finnitatud. Tuleb wastu tuuli, tuleb rasuksi, wahel ka ahastawaid. Kindlus ei tohi ualgi puiduda. Jumala sõna jääb seisma, kui taewas ja maa kord kõiguwad. Töötustest tuleb finni hoida, ennast nendega uesti siduma aluse külge, siis ei tähenda midagi ahastused, walud, mured ega wastased meeled. Niisugune olgu kaswataja, — mitte kõikum.

1. Moosese raamatu ülewaade.

Ep. W. Graham Scroggie järele G. T.

- 1) Misjuguised on seitse juuremat isikut selles raamatus?
- 2) Misjuguiseid ja loed seitsmeks juuremaks sündmuseks?
- 3) Kuidas seletas Joosep oma Egiptuse äärmüümist ja misjuguises peatükis?
- 4) Kus on esimene suur ettekuulutus Kristusest?
- 5) Kus on esimene ettetähendamine äralepitamise peale?
- 6) Mis mõjus sinusse kõige sügawamalt 1. Moos. raam. lugemisel?

1. Moosese raamatu jaotus.

I. Esialgne ajalugu. Peatükid 1: 1—11: 9.

I. Loomisest kuni patulangemiseni.

peat. 1: 1—3: 24

- 1) Loomine — Jumala töö nädal 1: 1—2: 3.
- 2) Mad — Inimese läbikatsumine. 2: 4—2: 25.
- 3) Madu — Madama ja Gewa langemine. 3: 1—3: 24.

II. Patulangemisest kuni weeuputuseni.

peat. 4: 1—8: 14.

- 1) Kain ja Abel — nende ohwrid 4: 1—4: 16.
- 2) Kaini ja Seti suguwõsad. 4: 17—5: 32.
- 3) Suur äralangemine ja Jumala kohus. 6: 1—8: 14.

III. Weeuputusest kuni Paabelini.

peat. 8: 15—11: 9

- 1) Uus maailm ja uued seadused. 8: 15—9: 29.
- 2) Noa kolme poja järeletulijad. 10: 1—10: 32.
- 3) Paabeli ehitus ja keelte segamine. 11: 1—11: 9.

II. Patriarkide ajalugu. Peatükid

11: 10—50: 26.

- 1) Abrahami ajalugu, peat. 11: 10—25: 18,
- 2) Iisaki ajalugu, „ 21: 1—36: 43.
- 3) Jaakobi ajalugu, „ 25: 19—50: 26.
- 4) Joosepi ajalugu. „ 30: 22—50: 26.

Esimese Moosese raamatu sõnum.

See raamat „sisaldab kõige wanemat ujalbuswäärilist maailma ajalugu ja räägib autoriteetlikult küsimustest, milliseid inimese mõistus omal jõul ei suuda otustada.“ See on suurim raamat piiblis, seepärast et see on esimene ja tema peale toetuvad kõik järgmised. Nimi „Genesís“, mida see raamat teistes keeltes kannab, tähendab „algus“ ja heebrea keeles on ta pealkiri „alguses.“ Ja tõesti see raamat jutustab meile kõige algusest, peale Jumala enese: uniuersumi, elu, inimese, hingamispäewa, seaduste, abielu, patu, rahu, äralepitamise, surma, Jisraeli, perekonna, ohwite, rahwaste, walitjaste, muusika, kirjanduse, kunsti, põllutöö, mehaanika, linnade, keelte jne. jne. — algusest. Tõesti, kas on olemas mõnda asja, mille algust siit raamatust ei saa jälgida? Kuid see raamat ise on ka alguseks edaspidisele. See on „päewatõusu raamat, imelik lood, ilmutuse ja wiisooi tund.“ See on seemneform, milles peitub pärastiste ilmutuste rikkalik loikus. See on allikas, kust woolab välja Jumala suurte õnnistuste jõgi. See on wägew juur, millest kasvab maailma — täites Elupuu, mille lehed tulewad rahwastele terwiseks. See on wäike aken, millest juba paistab — üle pimeduse oru — rõõmude maa. See on wundament, millele on ehitatud terve jumalikkude ilmutuste imehitus.

Need on mõned wahelordadest, millistes seisab see raamat terve piibli suhtes. Kuid see kannab ühtlast iseloomu omapärajult sõrreldest järgmiste nelja Moos. raamatuga. Need wiis raamatut moodustasid kõige wanema piibli ja neid nimetati „kärsuks.“ Nende üheskoos uurimine näitab meile, kui lähedalt nad üksteisega on seotud — ja et neis antaw ilmutus on progressiivne, ning nad ei ole jumalikud mitte ainult oma sisu, waid ka järjekorra poolest, milles seisawad. Esimene Moos. raamat räägib meile ärawalimisest, teine raamat äralunastamisest, kolmas osadusest, neljas juhtimisest ja viies õpetamisest (kaswatamisest). Esimeses walitakse rahwas, teises lunastatakse teda, kolmandas ühendatakse pühaks osaduseks, neljandas juhataatakse nende usuteekonnal ja wiendas õpetatakse Jumala sügawaid asju. See näitab meile, kui tähtis on põhjalik tutvus 1. Moos. raamatiga, kui tahame järgmist dieti mõista. Siis weel, see raamat ei ole isäralises wahelkorras ainult teiste Moosese raamatutega ja terve piibliga, waid eriti Johannease ilmutamise raamatuga. On sügawalt huwitaw ja tähtis tähele panna sõrdsust ja kontraste nende kahe raamatu wahel. Üks on alumine — teine ülemine nurgakivi, üks tõotuste — teine täidemine mise raamat. Ühes — algab ootamine usus, teises — järgneb reaalse kättesaamine. Ühes — saatana rikub Jumala tööd, teises Jumal häwitab saatana tööd. Ühes — pimedus kustutab ajutiselt päewa walguse, teises — igawene walgus lõpetab pimeduse öö. Ühes — esimene Adam häwitab, teises — ehitab Teine Adam üles weel ilusamalt. Ühes — hukkamõistmine saatanaale, teises — otuse täidemine mine. Üks — algab aias, teine — lõpeb linnas. Kuid mõlemis on jõgi, pruut, elupuu ja Jumal. Seepärast, — kui tahame mõista Ilmutamise raamatut — peame mõistma ka 1. Moos. raamatut.

Seda imelist raamatut on võimalik uurida mitmest waatekohast: ajaloolisest, prohwetlikust, ajajärgulisest, ettetäenduslikust ja waimulikust.

1) Me tahame seda raamatut kõige esmalt wadelda ajaloolisest. Raamat koostub kaheteistkümnest osast, millest igaüks peale esimese, algab sõnadega: „Need on . . . sünitamised.“ Need on järgmised: taewa ja maa, 2: 4—4: 26; Nadama, 5: 1—6: 8; Noa, 6: 9—9: 29; Noa poegade, 10: 1—11: 9; Semmi, 11: 10—11: 26; Teera, 11: 27—25: 11; Jismaeli, 25: 12—25: 18; Jisaki, 25: 19—35: 29; Gesawi, 36: 1—36: 9; Gesawi poegade, 36: 10—36: 43 ja Jakobi 37: 2—50: 26.

Raamat on kirjutatud enamalt jaolt kronoloogilises järjekorras. Kuid peab tähendama, et peat. 11: 1—11: 9 kuulutab ajalikult kümnenda peat. ette ja räägib laialipillutamise põhjustest. Tuleb weel tähendada, et nelja patriargi ajalood jooksewad jaolt kõrwuti (waata jaotus).

See 1. Moos. raamatu ajalugu ei ole mitte üldine, waid sibilik, kirjutatud ühe suure eesmärgiga. Kui palju on ütlemata jäetud, mida me oleksime tahtnud teada, ja kui palju on selles üles tähendatud, mida oleksime oma inimliku mõtte järele wahelt jätanud. See on ajalugu, mitte ajaloo enese pärast, waid kui jumaliku ilmutuse awaldaja. Sellest tuleb, et üle 2000 aastane ajalugu on mahutatud esimese 11 peatükki, kuna 39 peatükki on pühendatud 360 aasta ajaloole. Jumal ei rõhuta seda, mis on aineline ja ajalik, waid mis on kõlblik ja waimline.

2) Siis peame seda waatlema ka prohwetlikust küljest. See raamat on kõige prohwetikuulutamise algallikas. Esimene ja algeline prohwetikuulutamine on peat. 3: 15, ja selles ainsamas salmis on mahutatud idus kõik Jumala ilmutamise täius. Pane tähele ettekuulutamisi: maa kohta (8: 22), Noa poegade kohta (9: 25—9: 27), Abrahamist (12: 1—12: 3; 15; 17; 18), Jismaelist (17: 20), Jisakist (peat. 17), Gesawist ja Jakobist (25: 23), Ewraimist ja Manassest (peat. 48), ja kaheteistkümnepoja kohta (peat. 49). Need ja muudki weel on imelised iseeneses ja oma täidemineku poolest. Kuid mõned neist ootawad alles täidemine mist.

3) Edasi seda raamatut peaks waatlema ajajärgulisest küljest. See on, tuleb tähele panna, kuidas Jumal mitmesugustel aegadel ja mitmesugustes eludes, inimestega läbi käies mitmesugust meetodit tarwitab. Riisugused ajajärkud wõib 1. Moos. raamatus märgata neli. 1) Ilmsüütuse ajajärk, mil Jumal inimest proowis. 2) Südametunnistuse ajajärk, mil Ta inimest kannatas. 3) Walitsemise ajajärk, mil ta inimese wabadust piiras. 4) Tõotuse ajajärk, mil ta inimese eest tõotas. Teisi ajajärke järgneb neile pühakirjas edaspidi, mil lugeja neid järelemõttlikult peaks tähele panema.

4) Suureks kaotuseks oleks 1. Moos. raamatut ettetäenduslikust küljest uurimata jätta, sest see raamat on täis pillklike ettetäendusi. Tarwidus pühakirja sellest küljest tähele panna — on awalik (wõrdle 1. Kor. 10: 6, 11; 5: 7 jne) ja niisugune uurimine toob suurt kasu. Tähtsamaks ettetäendusteks 1. Moos. raamatust wõib lugeda järgmisi:

Maa loomine ja uuendamine (peat. 1: 1—2: 3) oleks ettetäendus inimesest, kes loodud täielikuna, langes,

jäi ijemijelt tühjaks ja paljaks, kuid keda uuendatafje jälle ja taetafje õigufega. Efimene Adam ettetähendus waimulikufst Adamafst — Jeesufefst Kristufefst (peat. 2. Room. 5:12—21) Ohwer (3:21) ettetähendus Jumala Talleft, kes maailma patud ära kandis. Aabel ja Sett, ettetähendus meie Jsfanda furmafst ja üles-tõusmfifefst (peat. 4. Heebr. 21:24) Genot, ette-tähendus üleswõetud kogudufefst, enne weeuputufst, wii-mane fündmus olles ettetähendus Jakobi wiletufefst (peat. 4:1—8:14). Noa, — ettetähendus Kris-tufefst — Rahu Würstift. Raim ja Aabel, — ette-tähendufefst kahefst loomufefst. Jfmael ja Jifak, ette-tähendufefst käfu ja armu aegadefst. Abraham ja Lott — ettetähendufefst kahefst elu printfifibifst — ufufst ja näge-mifefst. Noa laew — ettetähendus pääsmifefst Jeesufefst Kristufefst kohtupäewal, mis on tulemas kõige maailma peale. Joofep — kõige täielikum ettetähendus Kris-tufefst. Need ja palju teifi on leida uurimifefl. Meie ei pea piiblit jelleft küljefst uurides mitte dogmatifeferima.

Ka ei tohi me oma mõttelennule piiramatuf wabadufst anda. Kuid fiiiski, waimulik film leiab paljugi, mis ratsionalifstif eefst on peidetud.

5) Lõpuks meie peame muidugi uurima keda raamatud waimulikufst küljefst: 1. Moof. waimlifefst wäär-tufefst on arwamatud ja ainult mõnda neift waadelba wiiks meid liiga pikale. Pange tähele Jumala enefe-ilmutamifst, Jumala armu ja heldufe awalduft, patu fiiret edasifarenemifst, mitmesugufefst seadufst, ufufst üles-näitamifst üfksikute poolt, palweid jelles raamatus, kahte seemet, faatana ligiolekut, wäge ja eefsmärtifstif, 1. Moof. raam. wiffoone ja unenäguft, Jehoowa ilnumifst, inglite teenifstufst ja wäga palju teifi teemifstif. Pange tähele kolm fuurt ajajärku Abrahami elus: äratamifst, diftipleerimifst ja täieksfaamifst; nelja ajajärku Jakobi elus: wennapetja, teenija, püha, prohwet. See raamat on tühjendamatu waimlifste wäär-tufefst pooleft ja iga lehekülj pakub tõfse ja järele-mõtlifku lugeja hingele wäga palju.

* * *

„Heitke kõik oma mure Tema peale!
Ta mureseb teie eest.“

— Torm. Sapine on meri. Mustrohelisena läi-gib ta pind. Wägew wetewaim seal põhjatus sü-gawuses jahutab oma südant. Wahutawad, kohi-sewad, peksawad metsikult lained üksteift. Nagu elawad mäed kerkiwad nad — langewad, tõusewad

Wiimaks rebenewad pilwed, langewad jämedad weetilgad, kuulduw ainult kohinat tigeda waimu nutuhäält... Liig kaua on ta waikinud, nüüd tühjendab ta oma südant. — Nii wõitlewad wai-mud ja tunnistajaks walisid abitu inimese. —

Olin isa ja wennaga kaluritepaadis ulgumerel. Tülikf olime wõitlejaile. Paat heideti kui laastuke

Torm merel.

ued, wägewamad. Kõrgele paiskawad nad walget wahtu...

— Meri keeb. —

Ka ülewal mässab wihane waim... Rasked hallid pilwed paisuwad; kui alla kukkumas on nad.

— Seal sähwatab wäik heletuline — taewas lõhkeb — mürin, raksatus... Loodus wärioseb. —

kord kõrgele lainete harjale, kord külma lainete hõlma. Tundus mul, nagu oleksime loodusewai-mude wõitluse põhjuseks, nagu tahaks kord üks, kord teine meid omale.

Torm. Möll. Mu hinges aga rahu. Lapseliku põnewusega waatlesin looduse mängu, jah, män-guks pidasin teda, sest ei tunnud hirmugi ma.

Näha tahtsin — kes kangem on. Tahtmatult hõiskasin, kui paat lainete harjale, kõrgusse, tõusis.

Mis pidingi kartma, istusin ju isa jalge ees. Tema oli ju tüüril. Ja ta oli rahulik ja tõsine, nagu alati. Wend istus mu wastas. Iga uus laine kaswatas rahutust ja hirmu tas. Esimene tormihoog oli talt aerud kiskunud. Kramplikult hoidis ta nüüd paadi serwast kinni. Laja äärega müts oli sügawasti peas ja ainult wahete wahel wõisin ta nägu näha, kui ta pea üles tõstis. Kui murelik oli see, kahwatanud, ahastus läikis silmist, kaswaw hirm ja hingeppiin muutsid ta enne nii julged rõõmsad näojooned metsikuks. Wahetewahel surus ta huuled wihaselt kokku, tõmbas sõrmed kramplikumalt paadi serwa ümber.

Waikisime. Mina kuulatasin, waatlesin, kõik oli uus, ilus ja kohutaw . . .

— Seal läheneb suur lainemägi, kui kõrge elaw sein tuleb ta — sile tumeroheline elaw pind, tahaks silitada — pimedus, märg, külm kaisutus; siis tundsin tugewa käe enda ümber . . . See oli isa, kes mind hoidis, kes mind weepinnale tõstis, ei tea isegi kuidas. — Hämar.

Hele wälg sahwab, tuline juga lõhub taewa pooleks — paat kummuli, ja seal . . . wend lainetes . . . Ta wõitles wihaselt, meelt heites. Metsikum weelgi ta nägu. Müts ära peast, märjad

juuksesalgad katawad otsaesisist, öö silmis — iial ei wõi unustada, wälja ütelda — silmis nii suuris kangestunud hirm, hingekarjatus . . . Ta kadus mu eest meeltheitwa kisaga, kui mõirgamine kostis see, ta wiimne appihüüe . . .

Surusin end tugewamini isa ligi, tundsin läbi märgade riiete ta keha soojust, otsisin ta silmi — sügawat kurbust awaldasid nad, ta mõistis mu waadet ja surus mind kõwasti enda wastu, kuna ta teise käega laineid lõhkus.

Ei tunnud külma, ei hirmu; mul oli häa. Tarretama pani ainult wenna wiimne waade, kisa — ja seegi lagunes nüüd sügawaks kahjuks.

Kuid sügawuse waim näitas teda weel kord, puurisid ta ahastawad silmad mind, ta ei näinud enam isa wäljasirutatud kätt, ei kuulnud mu hüüdu, ta kadus — igaweseks — lainete mühha mattus ta hääl. Igawik kaisutas teda.

— Kõik segunes. Kuulsin weel läbi udu ta hüüdu: „Liidia, oh elu, elu,“ — lainete kohinat, tundsin isa kätt . . . kõik segunes; kaotasin mõistuse.

Ärkasin kodus isa süles. Örnalt silitas ta mu juukseid. Oli soe ja imelik häa. Waatasin ta silmi; walu, rahu, rõõm täitsid mu hinge. Ta mõistis mind . . .

— Nii jutustas wanaema. Jutustas meile omast isast, kes teda hoidnud tugewa käega, isast, kel sügawad rahulikud silmad.

H. Kappet.

Zuubal.

Ääreltrüff feelatud.

Jutustus weepuutuse ajast. D. von Rederni järele tõlkinud D. W.

2

„Oh, ta rääkis mõnda tõstiasja,“ jatkas isa, „kergemeelsusest, milles noorus elab, Zuubalist, minu esijast ja teistest Raini järeletulijast. Ma püüdsin talle selgeks teha, et tähtsad Raini pojad linnu ehitanud, kaubandust ja kultuuri arendanud, ent seal tuli tema mõtetega needmisest ja karistusest. Ta ütles isegi, et Jumal oma nuhtlustega langenud maailma tuleb ja tema ehitawat laewa — kuule nüüd — nende päästmiseks, kes tahawad Jumala wiha eest põgeneda; sest Jumal tulla weepuutusega meie üle.“

Put naeris. „Seal ta on! Kas see pole hullumeelus? Ja nende sekka pidi mu kuldjuukseiline ilus —“ ta katkestas juttu. „Räägi edasi, isa.“

Zuubal jatkas: „Ja kuigi ma teda austan, ei wõinud ma waikida. Ma püüdsin ta mõttekujutusi peletada. Aga mis sa teed? Need pühad ei taha tõtt kuulda; nad elawad enestetehtud taewastes oma Jumalaga, keda nad iial pole näinud, ja on õnnelikud. Ei tahaks uskuda, et seefugust asja weel meie päewil leidub, kuid Noa perekond on tunnistus seft. Ta rääkis elust kui patust, — sõna, mille mõistet meie inimesed waewalt weel tunnawad. Sieti wahenäis tal halastust olemat, mida sarnaselt Jumala sõbralt küll wõiks nõuda. Aga — olgu peale, seda ma nägin, et ta mind tõesti tahtis päästa.“

Put wiskas kõrwale palmioksa, mida ta käes hoidnud, ja tahtis ära joosta. Midagi ettewaatamatut ei tahtnud ta teha. Ainult kanda südames wiha ja kätte maksta parajal filmapilgul — seda pidi ta, seda töötas ta.

„Mida kawatsed sa teha?“ küsis Zuubal.

„Eiteks meie würstiga fõtta minna naaberlinnade wastu, seal kuuljaks ja rikkaks saada ja siis — kahewõitlusse Zeewetiga ehk ta pruuti telgist warastada — ükskõik! Ja kuigi ta mind ei armasta, kui mul ka tuhat naist peaks olema, just teda pean ma saama.“ Jälle wälkusid ta tumedad silmad.

„Nii kirglikud olete teie ikka!“ ütles Zuubal unustades tuld omas rinnas. „Siin on just nii kui sina. Iial ei oleks ma teda Ziradile annud, aga ta sundis mind ja saab peagi tunda, mis ta teinud. Enne oli asi teine, seal täitsid lapsed wane-mate käsku.“

„Kuhu jääks siis edu, kui kõik nii weel nüüdki oleks?“ rääkis Put wahela. „Wõib olla sa oleksid siis ka alles telgielanik ja ehitaksid muinaslaewa, mis liimas peab ujuma!“

Naerdes läks Put eemale. Isa astus ta järele majja.

Ühest kõrwalruumist kuulis Zuubal tawast juttu. Ta lõi kunstlikult kootud esriide kõrwale ja seftis nüüd oma tütre ja Ziradi ees. „Weel ei ole päike loojas ja teie lõbutsete ja mängite siin! On see mees, kes kannelt mängib sel ajal, kui ta peaks tööd tegema, et oma naisele kodu walmistada.“

Zirad ei kinkinud Zuubalile suuremat tähelepanu. Wiimaks ütles ta:

„Sinus woolab ka jumalalaste weri! Miks töötada ja waewa näha, kui teifed seda minu eest wõiwad teha? Miks anduda tõsibuksle kui rõõm nae-

ratab? Inimene elab olewikule, mitte aga tundmata tulewikule. Olen Noa juttu weeuputuselt kuulnud, mis pidawat terve ilma hävitama. Mina ei usu sarnast naistejuttu. Ja kui ka uputus tuleks, oleks ju seda rumalam lühikesti rõõmupäevi veel tumestada. Rahemõrre peaktime neid siis maitsma, eks ole Tsilla?"

Edasi rääkis Jirad Tsillaga, kui ei panekski ta enam Juubali tähele.

Juubalis tõusis kibedus. Kus on aukartus, kus on wanematearmastus ja sõnakuulmine?

Juubal astus õue ja waatas päikese seisu. Oli aeg nõukogusse minna. Seal pidi würst uuteft sõjaplaanidest ja maksudeft rääkima, mõned tähtsad uuen- dused liikimisel pidid kõne alla tulema ja Juubal tahtis oma pojale ta annetele wastawat ametit paluda. Igamees tundis Juubali poega, teadis, et ta andekas noormees on ja et teda võib tarwitada.

Kui Juubal saali astus, oli suurem hulk mehi juba koos. Need ei olnud põlluharijad, telgielanikud, kes ikka veel nii elafid kui tuhande aasta eest ja kes järgmisel aastatuhandel ka kaugemale poleks jõudnud.

Manjael ja Tuubal andsid Juubalile, kõige nooremale nendest ruumi.

Kirjutaja sawitahwi ja krihwliga oli kohal oodates würsti märkusi. Selle kalliskiwidega kaunistatud tool oli aga veel tühi.

"Meie peame weewärgi kindlustamisele oma tähelepanu pöörama," algas üks, "peame seda ebausku liku rahwa rahustamiseks tegema. Saaks ometi Noa juud sulgeda! Seda ei tohi meie, ta on kuninglikult soost ja ta wanaisa Metuujalat austab igaüks. Siiski üks sõna meie würstilt võib teda häwitada, ja nii kaugele tahame würsti täna wiia. Igalpool räägitakse weeuputuselt, olgu see pilkelauludes, olgu see kartlikkude majades. Eks teie näe, kuidas jõeäärased elanikud odawa raha eest maju müüwad, et aga uputuselt pääseda. Muidugi ei ole hädaohtu karta, meie suurepäraseid ehitused kannatavad suurwetti; siiski peab midagi tegema, et rahwas näeks ja rahule jääks."

"Meie templipreestrid räägivad teisiti," rääkis keegi teine. "Rahwa tähelepanu tuleks juhtida iga-

jugustele wõisilustele ja lauludele. Juubal, fina saad seal meile appi tulla, mõtle rahwale uusi laule, mis Noa jutu naljaks panewad."

"Ma ei wõi tänawulaule laulda," rääkis Juubal. "Uuele ajale ja tema waimule andun ma, ma laulan kõigest heast ja ilusast ja jumalast meis, kuid mitte muinasjumalast, kes Noa arwates maailma walitseb ja kohut mõistab. Austame loomat inimwaimu ja tema wõimist, mis igapäewaga kasvab, siis wariseb wana õpetus iseeneft!"

"Hästi rääkisid, Juubal. Jutusta sellest ka würstile, ma kuulen ta jamme."

Kõik tõusid. Sisse astus pika kasvuga, laia õlaga mees; tal oli ilus nägu, millel aga Raini märk ei puudunud. Uhkelt sammus ta, ta pidas end jumalaks, keda teised austasid. Temale pidi Juubal oma kõne teisiti seadma, sest ta tunnistas jumalat ainult enefes, mitte aga oma alamates.

"Mille üle on nõupidamine, kirjutaja loe!" käskis würst.

Kirjutaja luges määratud punktid. "Juttude pärast tulewast weeuputuselt weewärgi kindlustamine."

Würst lõi oma kuldse kepiga wastu lauda. Lu-geja waikis.

"Ma ei taha, et see mees Noa mu rahwa meeli segab," hüüdis ta ja wiha kerkis ta näole. "Miks ei aeta teda ära?"

"Würst, ta elab oma maatükil. Meie seadus ei maksa tema kohta."

"Ma ei taha aga, et ta mu rahwast segab," hüüdis würst jälle ja ta häääl kõlas kui kõuemürin.

Sellega oli see punkt läbi ja teine wõeti kõne alla. Würst andis lühidalt otsuseid, ja teised pidid neid täide saatma, wastasel korral kaotasid nad pea ja elu.

Siis lahkus walitseja ja läks oma nõuandjatega losji suurde saali pidusõögile. Siin kandlehelidel, wahutawa wiina juures, ümbritsetud tantšijannadest oli walitseja teistfugune. Ta andus rõõmsa tunni maitsmisele ja unustas, mis talle praegu alles mu- ret tegi.

Dh õnnis filmapilgu maitsmine, kui ei oleks ju järel enam ärkamist! (Järgneb.)

Asiisi Franz, Jeesuse Kristuse sõjamees.

Järeletrüft teelatud.

H. von Koberni järele wabalt tõlkinud Joh. Sarow.

11.

Kaksteistkümmend aastafada enne seda oli Jeesus ütelnud: Oudjad on need, kes waimus waesed. Oudjad on need, kes kurwad. Franz oli oma Õpetaja wastufaja, suure jumaliku teksti elaw inimlik seletus, ja mida enam sellesse süwenetafse, seda suuremaks ei lähe üffi mees, kelle usujulgus ja armastuse wägi paljud Kristuse järel käimisele meelitas; waid palju enam Jõsand ise, kes nõdrast riistast nii palju võib teha, kui see on aga tarwituseks walmis ja enefest täiesti lahti.

Kui Franz wendi tööle harjutas ja seadis, ei unustanud ta sealjuures oma „esimest armastust“, pidalitõbiseid mitte ära. Ta ostas wendadele ette panna, et pidalitõbised iseäralikud Jumala kallikesed olewat, kellel eesõigus oli, et neid teenitaks. — Esimestel aastatel, mis ta Portsiunfulas wiibis, käis teatud arv

wendi pidalitõbiste ajupaiku waatamas, mis selles maakonnas asusid. Nad kuulusid päewal ewangeeliumi linnades ja laataidel ja õhtuti wiibisid nad haigemajades, ja teenisid seal haigeid kõige alandlikumal wiisil, mis raske ja walu wanainimelele on.

Wõnikford pidi keegi wend kedagi isemeelset haiget, kellega raske oli toime saada, rawitsema, nagu teener päewad ja ööd tema eest hoolitsema, kõiki tema tujusid kannatlikult sallima, nagu see eht haigetalitaja kohus on selle sõna ideaalses mõttes.

Kord oli niisuguses haigemajas keegi haige, kellega wennad kõigist piüetest hoolimata walmis ei wõinud saada. Nad tulid wiimaks weendumusele, et ta kurjast waimust peab olema waewatud, sest see ei olnud üffi, et ta mingit tänulikku meelt nende wastu üles ei näi-

danud, kes ta hädaft oja wõtsid, ei waid see haige wandus kolelasti omi rawitsejaid, löi neid weriseks, ja mis neil weel kõige raskem oli kannatada, teotas kõige koledamal wiisil Jumala nime. Kui kõik armastus ja kannatus haiget ei muutnud, ei waid otse wastupidi tema wiha Jumala ja Tema sulaste wastu aina näis kaswama, otjustasid wennad seda pidalitõbist salamahsti maha jätta, ometi ütlesid seda enne Franzile.

Waewalt oli see seda kuulnud, kui ta mainitud haige üles otsis. „Jumal andku sulle rahu, mu armas wend,“ ütles ta tema nari ette astudes. „Mis rahu peaksin ma Temalt ootama, kes mult rahu ära wõtnud, kuna Ta minu kehast mädanewa, haiseva massi teinud?“ lausus waene täis kibedust ja wiha. „Mu poeg,“ ütles Franz, „ole kannatlik, kõik haigused on Jumalast saadetud, et meie hinge üles ehitada, nad wõivad meile suuriks õnnistuse allikaks saada, kui me nendest õieti aru saame.“

„Sul on hea kannatusest rääkida,“ wihastas haige, „mind ei piina mitte üksi walud, waid ka sinu wennad, keda ja mulle rawitsejaks annud, nad ei mõista oma ametit ja mina ei wõi nendega kannatada ega neid sallida!“ Pärast seda kui Franz palwes pisut aega oli järele mõtelnud, ütles ta: „Mu poeg, ma hakkan ise sind teenima, kui teijed su meele järele ei ole.“ „Minugi poolest“, urises haige, „aga mis tahad sa teisiti teha, kui nemad, ega seal suurt wahet ole.“

„Ma teen kõik, mida sa nõuad,“ lausus Franz rahulikult ja pehmesti. „Koh siis kõige esiteks wanna mind,“ hüüdis haige selle üle rõõmus olles, et kord wõib käskida.

Kohe tehti wesi soojaks, pandi lõhnawad rohud sisse, Franz wõttis õnnetu riidenärid seljast ära ja pesti teda suure ettewaatusega ja osawasti. Ja nüüd jutustab wagajutt, et haige ihu igast kohast, kus piha mehe kästi teda puutus, terweks sai, kuni mees wiimaks terve liha ja luudega nuttes ja kahetsedes põlwili langes ja Jumalalt ja inimestelt andeksandmist otsis. —

Franz jäi kindlasti otjuse juurde, et pidalitõbiseid mitte karta ja sõi selle ostarbega sageli nendega ühest waagnaft. Ja tõbi ei hakanud ei ta enese ega ühegi wenna külge. Ei olnud wististi wendadel alati kerge neis asjus oma juhataja järel käia, eriti weel, kui ta neilt nõudis ja ootas, et nad sõnakuulelikud oleksid,

aga mitte ainult pimedast peast tema käskimusi ei täidaks, waid südamest Jumala tahtmisega nõus olles, mis wahest alles sõnakuulmise juures iga kareduse kergete teeb ja seda rõõmuks ja Jeesuse jingrite elu algaineks teeb. Christen ütleb: Nagu kangelased harjutasid wennad woorusi; ja et nad waesust armastasid, siis armastasid nad ka pahadusi, mis waesusega lahutamatud on: põlgamine, pilkamine, pahasti ümberkäimine, inimeste löögid, puudused, nälg, janu, külmus, palawus; Jumal oli neile kõik ja sest sai neile küll.

Et wendi kaswatada, selleks oli palju tarkust waja ülewalt, ja Franz kasutas end waikfelt öötundidel wäljas metsa waikusel, kus segawata oma Jumala ees seista ja Temaga nagu suud suu wastu wõis kõnelda.

Kord oli keegi wend, kes paastumises ja lihataltsutamises teistest tahtis üle käia, liialduse tõttu selles juunas haigeks jäänud. Waewalt oli Franz sellest teada saanud, kui ta leib käes wenna hurtskuse astus, tema nari äärele istus ja sööma hakkas ja teda enesele lauajeltfilijeks palus. See oli õppetund wäheste sõnadega. Ta manitses wenda alati oma määratud oja ära süüa ja ütles Paulusega: „Mina wõin süüa ja nälgia kannatada.“ Jstus ta aga piiskopi ehk mõne muu kõrge isanda söögilaual, siis riputas ta sõbraliku naljatusega tuhka, mida kaasas kandis, oma talbrikule, meeldetuletuseks, et laualõbul, millele ta ennemalt heameelega andunud, enam tema üle meelewalda ei tohi olla. „Õde tuht,“ ütles ta siis armhasti muiates, „tule mulle appi, sina oled puhas ja hea.“ Teine kord walas ta peefritäie wett hästi maitsewasse supisse.

Miski asi ei olnud talle wastikum kui filmakirjalikkus selles suhtes, et teiste ees küll ennaftalgawalt ja tagasihoidlikult wälja näidata, südames aga nurijeda, kadeda pilguga waadata ehk koguni salamahsti hea juutäiega kahju ära lasuda. Jutustatakse, et ta kord järeleandmata õiguse armastuses kellelki wennalt nõudis, et see teda pael kaelas läbi Usfiifi linna tänawate wiiks ja teda awalikult maiaks ja jalalikuks tunnistas. Miski? Ainult, et ta teiste tungiwate palwete peale täieliku nõrkuse ja haiguse puhul poole kama oli ära jõunud! Tal oli aga wiisiks wendadele öelda: „Meie peame oma ihuga ettewaatlikult ümber käima ja teda parajuses pidama, et ta ära ei nõrke ja palumisele ja walwamisele wastu ei tõrgu. (Järgneb.)

Jlmawaate nurk.

Seitse suurt ilmausku.

K. L. Marley.

Lõpp.

BUDDISM on kolmas hinduismile lähedal seisew suur ilmausk. Eelmisel kahel ilmausul puuduwad otsekohesed isiklikud usualustajad, need olid waid aegade jooksul arenenud mõisted elust, lunastusest ning hauatagusest olemisest. Buddismi alustaja on aga meile hästi tuntud. Indias, Nepali mäe jalal sündis aastal 560. enne Kristust Buddha. — walgustatud, seega pea ühel ajal Konfuziusega, kes teatawasti sündis 551. aastal. Lähemat ja kindlamat Buddha isiku kohta legendide rägastikust leida on õige raske. Nii palju on kindel, et tema on pärit kõrgemast seltskonnast, mõned nimetawad teda isegi kuninga pojaks. Nimetuse Buddha sai ta oma järelkäijailt, kuna tema nimi oli Siddharta, kutsuti ka tihti Gautamaks. Noorelt juba abiellub ning maitseb täiel määral rikka mehe elu mõnusus. Ka abielu olnud õnnelik. Wara juba tärkawad elu suurküsimused temas ning otsiwad lahendust mõttes ja teos. Ta tunneb elu tühjust ja ka-

duwust. Palaw igatus wabaneda rõhuwaist eluahelaist waldab teda. Kahekümneühiksa aastaselt jätab ta teiste suureks kurwastuseks jumalaga naise ja lastega ning tõmbab omale kollase mungakuue selga. Lahendust piinawaile küsimusile tahab ta otsida waiksuses ning üksilduses. Otsida tahab ta täielikku õnne. Pea astub ta oma aja mõttetarkade kooli, kust lahkub sügawalt pettunult. Iseseiswatele radadele sammub ta wiie kaasõpilasega. Selgeks on temale saanud, et paljas nälgimine ja piinamine elulahendust ei too. Õnnetus seisab sügawamal. Juba on ta seitse aastat otsimiste teedel, seal elab ta ühe puu all mõteldes walgustussilmapilgu üle. Ta näeb pahe wiimast põhjust ja kõige olemiste ja mõjude kokkukõla. Selgelt omas täies mõttepuhtuses seisab tema waimusilma ees jälle sündimiste lunastustee ja selle ots nirwaanana. Neli on tõde, mis walgustussilmapilgust alates terwet 44 aastat õpetab. Need tõed oleksid: 1) Püha

tõde kannatustest. 2) Püha tõde kannatuste tek-
kimisest. 3) Püha tõde kannatuste lõpetamisest
ja 4) Püha tõde kannatuste lõpetamise teest. Elu on
tema arwates suur pahe, teda armastada ja nõuda suu-
rem rumalus. Niikaua tuleme jälle ja jälle maakerale,
kuni on kustunud elu tahe. Et maine elu kannatus on,
seepärast on ka tema küljes rippumine kannatuste põh-
jus. Tee kannatuste lõpetusele on eluiva kustumine.
Tee kustumisse, nirwaanasse on kaheksaastmeline: Õige
usk, õige otsus, õige sõna, õige tegu, õige elu, õige
edasiungimine, õige mõtlemine ning õige ühtesulamine
jumalusega. Iga hea ja kuri tegu tasutakse elus. Jälle-
sündimine sünnib nii kaua kui patt tasutud, eluiva kus-
tunud ja walgustussilmapiilgul inimene on ühte sulanud
kõige olemise jõuga ja teadwalt lõpetanud elutule ja seega
sündimise ratta pannud seisma. Inimene waibub nir-
waanasse ja püsib sealpool olemist, sealpool paha ja kurja
ehk õigemini kustub meie elu mõiste järele.

Kaheksakümneaastaselt sureb Buddha suure jumaliku
austuse osaliseks saades. Tripitaka, kolm korwi, on bud-
distide püha raamat. Buddha usulisi loetakse 500 miljonit.

MUHAMEDANISM oleks neljas suur ilmausk, mida
tahame waadelda. Buddha sündis ligi 600 aastat enne
Kristust, Muhamed jälle 570 aastat pärast Kristust Araa-
bias, Mekka linnas waesetes oludes. Isa suri enne poja
sündimist, kuna ta ema kuueaastaselt kaotab. Tema nimi
Muhamed tähendab kiidetud. Legendide pärjad ehivad
ka Muhamedi ajaloolist isikut. Ta kaswab waesetes olu-
des ühe kui teise hoole all. Kord on ta lambakarjanegi.
Noorelt wõtab teda jõukas onu kaasa ärireisudele, mis
wiivad tihti neid oma maa piiridest välja. Pärast onu
surma jätkab ta omal käel sama ametit. Oma reisudel
tutwuneb ta kellegi rikka kaupmehe lesega Chadidjaga.
Nad abielluwad ja ühe lõõgiga on waene Muhamed saa-
nud rikkaks meheks. Ta on 25 aastane, naine aga 40
aastane. Abielu on õnnelik. Kuni neljakümne eluaas-
tani on tema terve huwi pöördud äri ja maistele asjadele,
siis sünnib hingeline murrang, mis äratab temas suurt
huwi waimulikude küsimuste wastu. Omil reisudel oli
ta puutunud kokku juutide, niisama ka ristiusuga. Kaht-
lemata oli ta tunnud nende üleolu oma rahwa paganlik-
kude palju jumaluste usu üle. Ikka wägewamini paisub
temas usuline tunne, tung tõe ja rahu järele. Ta põge-
neb kõrwe üksildusse ühte kaljukoopasse Hiira mäel.
Kuude kaupa teeb ta askeetlikke harjutusi ilma suurema
tagajärjeta. Tihti on ta meeleheitel. Enesepeinamised
toowad tema juures mingisuguseid kurbi hüsteerilisi nähtu-
si ilmsiks. Mingisugune pimeduse waim tuleb tema
peale, ta pöörleb maas, silmad moonutatud, huultel waht,
sosistab ta oigates artikuleerimata sõnu suust. Kord sar-
nases olekus ilmunud tema juurde ingel Kaabriel ning
ulatanud raamatu rulli üteldes: „Loe Issanda nimel, kes
inimest on loonud ainsamast tilgast. Sinu Issanda poole
peab pööрма kõik tagasi.“ Muhamed on suures ärewu-
ses ja kahtleb, kuid pea usub ta, et on kutsutud oma
rahwa prohwetiks.

Halastamata waljusega kuulutab ta kõlblikult mada-
lal seiswa rahwale Jumala peatset kohut. Läheneva
kohtuäikese tumedalt foonilt kerkib kohtuisanda, Jumala
kuju ikka ähwardawamalt ja kohutawamalt. See on tu-
jukas, wali ja despootiline Jumal. Tema teguwiisi kohta
ei wõi ühtki mõelda, ta talitab nii, kuidas arwab. Ena-
mus wõtab tema kuulutust wastu waenuliselt ehk jälle
ükskõikselt, ainult mõned lähemad omaksed on weendu-
nud asja tõsidusse. Murdmata tahtega jätkab M. oma
kuulutustööd. Aastal 622. asub ta elama Mediina linna,
kus leiab suuremat poolehoidu. Pooldajad koonduwad
kindlaks grupiks, mis saab wägewaks lõõksalgaks Mu-
hamedi käes. Maruhooaga heidab ta rahwa oma mõtte
alla. Mitte ainult hingi wõitwaid jutlusi ei pidanud ta,
waid tarwitas werist mõõka wastaste wastu ning käis
kaalutud diplomaatiliselt teed. Ta wõim kaswab, ühes sel-
lega pooldajate hulgal. Usutunnistus on temal wiiesam-
baline: 1) Allah on Jumal ja Muhamed tema prohwet.
2) Salat, igapäewased palwetamised näoga Mekka poole:
palwe ja pühade sõnade kordamine, põlwitamine, teatud
kehaliigutamine. 3) Zakat — heategewus, annid. 4) Paas-
tumine. 5) Rändamine Mekkasse. Koraanil, Is-

lami usuliste piibilil, on 114 peatükki ehk sured. Haru-
daselt wiletsa kõlbluse ja mõttekehwa sisuga raamat.
Wana ja Uue Testamendi sündmused on kõige pöörase-
mal wiisil siin segi aetud. Peale oma esimese naise surma
wajub Muhamed ikka jõledamasse ellu. Ta naiste haarem
läheb wäga suureks. Ümbritsetud naistest, oma armsama
naise Aisha käte wahel lahku siit ilmast 8. juunil 632.
aastal Muhamed. Mäherdune wastand Jumala Taltele!

Kiirelt on kaswanud Muhamedi usuliste hulk, täna-
päew loetakse neid tuba 230 miljonit. Sel ajal kui Aafri-
kas jõutakse üht paganat wõita ristiusule, on mitu neist
läinud muhamedi usku. Waljult kostuwad hüüded mis-
jonäride poolt: Tulge alla ja aidake meid ehitada kind-
lat waenuliini selle hirmsa ebause pealetungiwa laine
wastu Aafrika rahwaste hulka! Kui keegi pagan on saanud
Islami usuliseks, on teda wõita ristiusule äärmiselt raske.

JUDAISMI wõiksime nimetada ehk wiieandaks suu-
reks ilmauskuks. Juudi usulisi on küll kõigest 15 mil-
jonit ja wõiks ju olla, et mõnes teises usulises süsteemis,
nagu on Jaapani shintoism j. n. e., arwu poolest isegi
rohkem on inimesi, kuid neil ei ole ühelgi nii suurt kuul-
sust ja mõju olnud kui just judaismil. Judaism on meile
Wana Testamendi kaudu hästi tuttav, teine tema kuulus
raamatute kogu on Kabbala ja Talmut. Nemad usuwad
üht ainust Jumalat, keda austawad ja teeniwad inglite hul-
gad. Jumala ettekujutus on kaugelt kõrgem ja puhtam
kui eelmiste omad, kuigi weel mitte nii selge kui Unes
Testamendis. Wana Testamendi aeg on ettevalmistatusaeg
Kristuse peale. Pärast Jeesuse äraheitmist wisatakse
juudi rahwas kõige ilma kaarde laiati ja alles wiimaseil
päewil koguwad nad jälle omale maale, kus kui rahwas
pöörarwad Jeesuse poole. Nemad mingisugust oma usu
misjoni praegusel ajal ei tee, kuid teistes uskudesse
ka ei sula, välja arwatud mõned üksikud.

RISTUSU wõiksime nimetada õigusega kuueandaks
suureks ilmauskuks. Ehk küll ristiusuliste arw loetakse
680 miljonit, on neist esiteks 460 miljonit katolikuusulisi,
rooma- ja kreeka-õigeusulisi, siis 220 miljonit ewangee-
liumi-usulisi ja neist wõib maksimum 40 miljonit usk-
likke olla. Õigusega on Issand ütelnud, et neid pisut on.
Kuid see pisuke karjake ei pea kartma, waid Issanda
wäes olema walgus ja sool ses maailmas. Jeesus ei too-
nud ju eestkäit meile mitte mingisugust uut filosoofilist
süsteemi, waid elu ja armastuse wäge. Ta annab elu-
wäge, mitte ilusaid merisügawaid mõtteid. Ta elas meile
ette oma õpetust, mis oli üks ainus armastuse ohwer al-
gusest lõpuni. Uue Testamendi ewangeeliumil, mis küll-
watakse elawast hingest on eluidu ja sinepi iwakesest
on wõrsunud puu. Kiirelt läheb maailma ewangelisat-
sioon lõpule ja siis tuleb Kristus. Iga tõesti waimust
sündinud tunneb oma kohustust suure ilma ewangelisat-
siooni wastu ja teeb kõik, mis wõib selle tulemiseks.
Oh, et see tuli ju põleks!

USKMATUS on seitsmes süngem ja kohutawam
ilma suurusk. Eelmiste suurte uskude juures wõiksime
kaudseltki arwusid teha kindlaks, kuid uskmatuse usu-
liste arwu ei saa meie siin kunagi teada, seda seletab
alles surma kohtu päew. Sajad ja sajad miljonid seisawad
uskmata meeles kinni patu ja surma teenistuses.

Kas teie ehk imestate, et nimetan uskmatust ka usukuks.
Ta on seda tõesti. Ütelge ise, kas on kerge uskuda, et
kõik olemine on saanud ei millestki, ehk jälle mingi-
suguse mõtteta aimest kogemata arenenud. See nõuab
pöörast usku. Wõi arwate, et rationalism oma „teadus-
likus“ kujus, nüüd monismiks nimetatud, ei ole raskem
usk kui ristiusk? Ta ei tea, mis on ürgaine, kust ta sai,
kuidas sündis liikumine, kuidas anorgaanilisest sai elu.
Ikka weel puuduwad inimese arenemise tee suurem jagu
lülisid j. n. e. Uskmatus on suurim usk. Selle pimeduse
wõimu wangis aga istuwad sajad ja sajad miljonid ristit-
tud ja ristimata inimesi. Nad on patust ja mõistuse wõi-
metusest wangistatud.

Tõesti usk on wõidu jõud, mis maailma ära wõidab!
Ikka weel wõidab Kristuse ristilipp! Raskemad takistu-
sed ilma ewangelisatsiooniks on usklikkude omawaheline
kodusõda, ilmlik elu, tuimus. Mitte organisatsiooni ei ole
meil eestkäit waja, waid waimutuld.

MÕNDASUGUST.

THOMAS EDISONI, kuulsa ülesleidja kohta on mitmesugused arvamised olnud tema usulise ilmawaate kohta. Oma sõbra president Hardingi puusärgi juures on aga see ilmakuulus mees sõnu ütelnud, mis meile näitavad, et tema on piibliusklik: „On olemas suur, kõigi asjade juhtiw pea, kes juhib ka inimese elusaatusi. Üks kõrge olewus, mis terve ilmade täiust juhib ja ülal hoiab. Ikka weel olen ma oma Issanda meistri usku.“

HUWITAWAID UURIMUSI. Dr. A. E. Winship on oma uurimuste põhjal omal ajal wõrrelnud kuulsa hulguse ja kurjategija Jukes'i, ja tähtsa usuteadlase Jonathan Edwardsi järeletulewate sugude wahekordi. Selle wõrdluse tulemused on wäga huwitawad ja kui samaseid uurimusi wõidak teha weel muudegi järeletulijate suhtes, siis kahtlemata saadaks näha jumalakartliku kodu suurt mõju kolmandast ja neljandast põlwest saadik.

Awaldame siin ühe wäljawõtte Dr. Winship'i raamatust:

„Jukesi soo järeletulijaid on leitud tuhat kaksada, samuti, kui uuritud. Jukesi soo järeletulijad on olnud awalikud seaduserikkujad, kuid Edwardsi soost ei ole ükski seaduserikkuja. Selle wastu suurem osa, paarsada on olnud seadusemehed, kolmkümmend kohtunikku peab selle tähtsamad seadusetundjad nagu maal (Ameerikas). Jukesi järeletulijatest ei ükski ole nautinud üldist kooli haridust, sellewastu ainult harwa mõnel Edwardsi soost ei ole olnud rohkem teaduslikku haridust. Ainult mõned leppisid seminarist ehk ülikoolist wäheha haridusega. Ükspäinis Yale ülikoolis on

sadakakskümmend selle soo liiget õppinud. Jukesi järeletulijaist kannatasid rohkem kui neli sada nelikümmend halwa elu tagajärel saadud taudidest. Edwardsi soo liikmed olid terwed ja pika eaga. Juked olid hoolimatud ja wastupanijad usu ja kiriku wastu; Edwardsi soos on paarsada õpetajat, läkitusjutlustajat, misjonäri ja usuteaduse professorit, kelledest mitmed tähtsamad maa ajaloos. Ei ühtki Jukesi järeletulijast ole walitud awalikku ametisse. Rohkem kui kaheksakümmend Edwardsi soost on saanud osaks iseäralikke au-ülesnäitamisi. Juked olid nii kaugel kui wõimalik kirjandusest, nad ei ole iialgi kirjutanud ühtki raamatut: Edwardsi soost on umbes kuuskümmend omandanud kuulsuse kirjanikkudena wõi zhurnalistidena. Üks puhas, mis Jukesi soos ilmub, seda ei ole leida Edwardsi soos. Kui Juked nõrkusi edustawad, siis wastupidi on Edwardsi sugu, kes ei ole waesuse, kuritegude ehk haiguste kaudu riigile mingit kulu teinud. See edustab wastupidi kõigekõrgemat kasulikkust ülesleidustes, tööstuses, kaubanduses, misjonitöös, haigemajade asutamises, inimsõbraliste püüete edustamises jne.“

Nende kahe soo ajalugu on kindel tõendus sellest, mis piibel ütleb: „Mida inimene külwab, seda ta ka lõikab.“ Lõikab aina weel kolmandas ja neljandas põlwes. Hirmus on see lõikus siis, kui inimene elab oma elu pattudes ilma Jumalata. Ja siiski, kui paljud noored ja wanad hooletult ja kergemeelselt käiwad patu teed, mõtlemata nende järelduste üle, missuguseid nad kord kohtawad.

Soome keelest P. S.

KODUMAA TEATEID.

W. SINK on õnnistusega töötanud; olgu siin tema ühest kirjast wäljawõtte:

„Issand on oma armu läbi õnnistanud ja ärkamist kinkinud, mis Triigis algas, Narakal jatkus ja Arukülas edasi kestab. Narakal sai ka üks üliõpilane äratatud, kuid päästmist weel ei leidnud — saab näha, mis tast saab. Rõõm on see, et meestest on päästmisele tulnud paljud ja mitmetest on loota töötegijaid. Mõnigi neist tunnistasid juba. Ka lapsi on saanud Jumala Waim liigutada lastetundides, missugusi olen pidanud, on paljud lapsed omale „uut südant“ palunud. Triigis ja Narakal sai kindlamalt nüüd lastetööga alatud. Andsin neile juhtnõore selleks, nii palju kui mõistsin. Ühest keskkooli lõpetanud neiust, kes ka päästmisele tuli, on loota pühapäewakooli tööjõudu. Aulised ajad! Rahwawool koosolekuile haruldane. Oh, et Jumala tuli wõiks põleda enam ja enam!

HAAPSALU C. E. Noorte osakonnast on rõõmustawad teated: mitmed noored on päästmisele

tulnud. 8. weebuaril pühitses osakond oma 2. aastapäewa. Tallinnast olid aastapäewale sõitnud öde I. Laas ja w. Pitkjaan.

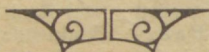
TALLINNA S. R. C. E. ÜHINGUS on ka mitmed noored päästmisele tulnud ja rahu leidnud. Ühing pidas oma peakoosolekut 8. weebuaril. Aruannetes paistis, et aasta jooksul 22 liiget juurde on tulnud — praegu on 172 liiget.

Liikmete käigu, kassa ja tegewuse aruannet selgitasid hulk diagramme.

TALLINNA Ew. Kristlaste koguduse C. E. noored pühitsesid oma aastapäewa wanaasta õhtul. Muuseas kuulasid ka raadio teel Rootsist waimulike — kontserte.

LÄÄNEMAALT — tulewad teated, et w. Tintse läbi ärkamisele hulk mehi ja naisi on tulnud. Mehi arwu poolest wistist 30.

SAAREMAALT — kuuleme ka, et seal ärkamisi on olnud — kindlasti ei tea kui suur, kuid wist mitte ka wäike.

WÄLISMAA TEATEID.

POOLAS on C. E. liikumine õige elujõuline. Peetakse kursusi ja pidusid, korraldatakse misjonija lauluõhtuid. Poola ja Danzigi ühine liidu koosolek peetakse kawatsuse järele 24.—30. märtsini Lodzi linnas. Suureks õnnistuseks ja abiks C. E. töö lewitamisele on olnud Wansburgi õdedemaja diakonissiõed, kes hingedepäästmise tööd püüawad teha 95 kohas Poolas. Poola C. E. liidu juhataja Lassahn saadab meie liidu juhatajale, kellega tuttunus Hamburgis, oma Poola C. E. häälekandja,

mis kausta ja wälimuse poolest küll jääb maha meie „Noorte Elust.“ Leht kannab nime „Jugendblatt“ ja ilmub teist aastat.

LÖUNAMERE SAARTEL, kus töötab C. E. misjon, on elaw noorte tegewus. Samoal on kümme ühingut, kust on wõrsunud hulk misjonäre naabrisaartele. Marshalla saartel pidada iga kuues inimene oleme C. E. lane. Ponapes on noored Issandale truud. Nukorol on pooled inimesed C. E.-lased. Hawai saarel edeneb C. E. töö jõudsalt.

Rõigile usklikudele laulufooridele!

Armsad wennad ja õed Jeesandas! Tuttawad ja armastatud on meie igaaastased waimulikud alliansskonwerentsid. Suured hulgad jumalalapsi saawad siin uut jõudu eluwõitluses, waewatud ja ihuhaiged leiwad troosti ja parandust, patused päästmist. Need õnnistatud hulgad lähewad tagasi oma kodudesse ja saawad jälle õnnistuseks oma ümbrusele igas uskkonnas wõi koguduses, kuhu nad kuuluvad. Jumal on ennast aulifelt selle töö poole tunnistanud ja see annab wendadele julgust seda tööd jatkata.

Rahulemata on ühisfoori laul alliansskonwerentsidel sügawalt õnnistuseks kaasa mõjunud wastawõimu purustades ja hingi laulutiiwul armutrooni poole kandes. Ka töötelijad wennad tunnewad suuri õnnistusi wägewa koorilaulu mõju all, nagu paljud seda tunnistawad. Jumalal on hea meel sellest laulust: „Laulge Jehoowale kiitust“.

Rahjaks on wiimaseil aastail mõned armsad koorid ühisfoorist puudunud. Selolewaks konwerentsiks paluksime aga kõiki usklikke koore osa wõtta. See on seda tarwilisem, et meil tänawu konwerentsile uusi ruume peame otsima. Wõimalik, et meil tuleb laulda kontsertjaalis, mõnes suures kirikus wõi koguni laulupidu platsil. Sarnasel juhusel on suur ühisfoor wäga tarwilik.

Et eelharjutamisega mitte palju aega raisata, on tänawu aastaks wähem ja wanemaid laule määratud. Dirigeerimine on antud teile tuttawate koorijuhatajatele D. Lufsmanni ja R. Kaupsi kätte, kes kordamööda juhatawad. Rahele wiimasele üldproowile palume kõiki osawõtjaid ilmuda. Loodame, et teie rõõmuga wõtate osa sellest ühis Jeesanda riigi ülesehitustööst.

Wendade armastus jäägu kindlaks!

Ühisfoori juhatajad.

Laulude nimefiri.

Rõõmusta end nüüd, ja usklik	I. f. 25.
Kiida hing Jehoowa nime	I. f. 40.
Wõlad on makstud	I. f. 148.
Taaweti laul 150.	I. f. 316. a.
Kõrges särab üks maa	I. f. 499.
Helduse allikas	S. L. 63.
Kui õnnis Päästja rinnal olla	I. f. Hääled. 10.
Laul Jeesusest	W. L. 487.
Sul olgu au	W. L. 499.
Rodu poole.	W. L. 512.
Peale nende — meeskooridele.	
Jeesus armastab mind	W. L. 463.
Ma kuulen Jeesand Sind	W. L. 529.

C. E.-laste piibli lugemise teemaraamat.

M ä r t s.

- Ⓟ. 1. Patutunnistusest. Joh. 8: 31—36.
Jeesus, Sa eluwürst, aita wõita!
 Ⓒ. 2. Haigus hädade all. Joh. 11: 1—10.
 Ⓙ. 3. Lootusetus. Joh. 11: 11—27.
 Ⓜ. 4. Surmasõdemed. Joh. 11. 28—44.
 Ⓜ. 5. Waemulised kalduwused. Joh. 11: 45.
 Ⓜ. 6. Sinu surmajõud. Joh. 10: 11—19.
 Ⓙ. 7. Sinu karjase ameti jõud. Joh. 10: 24—31.
 Ⓟ. 8. Sinu jumaliku elu jõud. Joh. 5: 24—29.
Jeesus teel ristile.
 Ⓒ. 9. Armastus annab Talle surmaõnnistuse. Joh. 12: 1—11.
 Ⓙ. 10. Raijed teeniwad kõige truuwimini. Luuka 8: 1—3; 19—21.
 Ⓜ. 11. Tema „rist“ jüingrite hulgas. Matt. 26: 6—16.

- Ⓜ. 12. Jeesus kaitseb omakeid heameelega. Matt. 12: 1—8.
 Ⓜ. 13. Mille peale mõtles Jeesus oma wõidmise juures. 1. Moos. 49: 33—50. 3.
 Ⓙ. 14. Tema wihasemad waenlased. Mark. 10: 29—34.
 Ⓟ. 15. Wankujad poolbajad. Joh. 12: 12—19.
Pese, puhasta mind!
 Ⓒ. 16. Puhastage endid himudest! Joh. 13: 1—15.
 Ⓙ. 17. Wõitle neid, sest olete kristlased! Matt. 20: 20—28.
 Ⓜ. 18. Siiski Jeesanda jõus. 2. Tess. 3: 1—6.
 Ⓜ. 19. Et te ei komista nagu wigased. Matt. 26: 31—35.
 Ⓜ. 20. Kus on usurüütlikkus? 1. Joh. 1: 1—10.
 Ⓙ. 21. Wõidelge õieti need lihkised aastad! Joh. 13: 21—30.
 Ⓟ. 22. Enne kui tulete surmaraamile. Matt. 27: 1—10.

Ristilöödu.

- E. 23. Kui imelik on fiiski see nuhtlus! Joh. 19: 16—22.
L. 24. Hea karjane kannatab lammaste eest. Joh. 19: 23—30.
R. 25. Süü maffab õiglase. Joh. 18: 28—40.
R. 26. Minu patud on Sind alla rufunud! Matt. 27: 27—34.
R. 27. Pane peale, mida heameelega kanda! Joh. 19: 1—15.
L. 28. Kuningale antakse taju. Mark. 15: 1—15.
P. 29. Kristus, märter, kuis võin Sind unustada? Jeesaja 52: 13—53. 5.

Matus.

- E. 30. Aravõtmine ristilt. Joh. 19: 31—37.
L. 31. Jeesuse matmine. Joh. 19: 38—42.

Aprill.

- R. 1. Ristifurm — alandus. Wiil. 2: 5—8.
R. 2. Haudapanemine ette öeldud. Jeesaja 53: 8 ja 9; Matt. 12: 38—41.
R. 3. Haudapanemine — Jumala seadus. 1. Moos. 25: 7—10.
L. 4. Meie matus — patu tagajärg. 1. Moos. 3: 17—19.
P. 5. Walgus hauatumeduses. Jlm. 14: 9—13.

Wäljaandja: Eesti Usklikkude Noorte C. E. liit.

Wastutaw toimetaja: B. Rakke. Toimetuse aadress: Tallinn, Jisraeli t. nr. 12—6.

„NOORTE ELU“

tellimisi wõtawad wastu:

Antslas — A. Nahksepp.
Haapsalus — M. Tohver. Uus Aleksandri t. 8. a.
Järwa-Jaanis — M. Müller.
Keilas — M. Masing. Kauplus „Usaldus.“
Kloostres — Määra — Kr. Neidorf.
Kolga — Loksa — E. Rumberg.
Kuressaares — kauplus „Söder.“
Kõrgessaares — S. Ula. Paopa külas.
Kärdlas — M. Murro.
Lehtses — Kask.
Martnas — J. Kõrgesaar. Lähtru wald.
Narwas — J. Wink. Westerwalli 16—27.
Noarootsis — E. Tannebaum. Kiriku möis.
Paides — H. Siiberg. Pärnu maantee 45.
Pärnus — M. Wilgats S. Sepa 12.
Rahklas — E. Roosmann.
Rakweres — A. Kulli. Pikk t. 32.
Raplas — Sikeldi — A. Eichental.
Ristil — A. Remberg. Postkontor.
Ruilas — F. Aumann. Kokmardi.

Sakus — Kuul.
Tallinnas — H. Reinwaldt. S. Karja 20. „Seltsimees“
A. Uuemõis. „Seltsimehes“ abikauplus.
S. Tartu m. 51.
H. Wendt. Luise t. 11.
J. Peipmann. Allika 5—6,
K. Paju. Allika 5—13.
Tapal — Pr. Winter. Põllu tn. 8.
Tartus — A. Darsing. Tähtwene t. 35.
Tarwastus — Sepp.
Tõrwas — F. Utsar. Walga t. 13.
Walgas — H. Wühner. Mesipuu t. 4.
A. Hiire. Moskwa tn. 31—3.
Wiimsis — W. Wiik. Rummu küla, Liiwa talu.
Wiljandis — S. Böekler. Ew. wennaste k. palwemaja.
Wiru-Jaagupis — J. Kello.
Wõmmas — A. Sink. Soomewere Hiie.
Wõsul — M. Waller.
Kui talitusest otsekohe tellida, siis saata oma aadress ja raha järgmisel aadressil: **Tallinn — Postkast nr. 284.**

Trükkist ilmub C. E. Liidu

kirjastusel R. L. Marley huwitaw eluloode raamat

„Loitwaid tähti“

Sind 40 marka.

Teatan oma wendadele ja sõpradele, et wõtan

meesterahwa-riiete

peale tellimisi wastu.

Aust. P. Rusalep.

Aadress: Koopa (Siini) tn. 9—3, Tallinnas.

I. Tallinna matuse Talituse äri

asub nüüd

Wene tänav nr. 10, kõnetr. 6-98.

Postimaja wastas.

Aust. w. I. Sakeus.

Uus raamat!

Kristus Uue Testamendi walgusel. Johannes Lipstok.

Sind 50 mf.

Tellida liidu sekretärikt M. Piikjaan, Tallinn. Postkast 284.

R. U. „Külwaja“ trükk, Keilas.

Sind 15 marka.